

**ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM I SRODNIM
PRAVIMA**

Član 1.

U Zakonu o autorskom i srodnim pravima („Službeni list BiH“ broj 63/10) član 4. mijenja se i glasi:

„Član 4. (Zaštićena djela)

(1) Autorskim djelom smatra se originalna duhovna tvorevina iz književnog, naučnog ili umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Autorskim djelom smatraju se naročito:

- a) govorna djela (govori, propovijedi, predavanja i druga djela iste prirode),*
- b) pisana djela (književni tekstovi, studije, priručnici, članci i ostali napisi, kao i kompjuterski programi sa pratećom tehničkom i korisničkom dokumentacijom u bilo kojem obliku njihovog izražavanja, uključujući pripremni materijal za njihovu izradu, pripremni dizajnerski materijal i slično),*
- c) muzička djela s riječima ili bez riječi,*
- d) dramska, dramsko-muzička i lutkarska djela, koreografska i pantomimska djela,*
- e) fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom,*
- f) audiovizuelna djela,*
- g) djela likovnih umjetnosti (slike, grafike i kipovi),*
- h) djela arhitekture (skice, studije, plastični i drugi prikazi, nacrti, idejna rješenja, idejni projekti, glavni i izvedbeni projekti, planovi, izvedene građevine i zahvati u prostoru iz područja arhitekture, urbanizma i krajobrazne arhitekture),*
- i) djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna,*
- j) kartografska djela,*
- k) prezentacije znanstvene, naučne, obrazovne, nastavne ili tehničke naravi (tehnički crteži, planovi, skice, tabele, stručna mišljenja, plastični prikazi i druga djela iste naravi),*
- l) novinarska djela (članci, fotografije i audiovizuelni prilozi),*
- m) videoigre i druga multimedijalna djela,*
- n) druge vrste originalnih intelektualnih tvorevina, koje imaju individualni karakter.*

(3) Predmet autorskog prava može biti svako autorsko djelo u cjelini, uključujući i nedovršeno autorsko djelo, naslov te dijelovi autorskog djela koji udovoljavaju pretpostavkama stava (1) ovog člana.“

Član 2.

Član 5. mijenja se i glasi:

„Osnutak djela, nezavršeno djelo, naslov, i drugi sastojci djela, ako predstavljaju originalne duhovne tvorevine, zaštićeni su kao samostalno autorsko djelo.“

Član 3.

U članu 6. stav (1) mijenja se i glasi:

„(1) Prijevodi, prilagođivanja, muzički aranžmani, muzičke obrade i druge prerade izvornih autorskih djela koje predstavljaju originalnu duhovnu tvorevinu zaštićeni su kao samostalna autorska djela.“

Član 4.

U članu 7. stav (1) mijenja se i glasi:

„(1) Autorskim djelom smatraju se i zbirke autorskih djela ili druge građe (enciklopedije, zbornici, antologije, zbirke narodnih književnih i umjetničkih tvorevina, zbirke dokumenata, zbirke sudskih odluka, baze podataka i slično) koje, s obzirom na izbor, raspored ili način izlaganja svog sadržaja, predstavljaju samostalne, originalne duhovne tvorevine.“

Član 5.

Tač. e) i f) člana 24. mijenjaju se i glase:

„e) pravo radiodifuznog emitiranja,

f) pravo reemitiranja,“

Član 6.

Član 29. mijenja se i glasi:

„Član 29. (Radiodifuzno emitiranje)

(1) Pravo radiodifuznog emitiranja isključivo je pravo saopćavanja djela javnosti pomoću radijskih ili televizijskih programskih signala namijenjenih za javni prijem, bežičnim prijenosom (uključujući satelit), žičanim prijenosom (uključujući kablovski ili mikrotalasni sistem).

(2) Emitiranje putem satelita iz stava (1) ovog člana postoji kad se pod kontrolom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju programski signali koji su namijenjeni za javni prijem šalju u neprekinutom komunikacionom lancu prema satelitu i prema zemlji.

(3) Satelit, za potrebe ovog zakona, je svaki satelit, koji radi na frekvencijskim područjima rezervisanim za emitiranje radijskih ili televizijskih programskih signala namijenjenih prijemu za javnost ili zatvorenoj ličnoj komunikaciji, koje je usporediva sa prijemom takvih signala za javnost.

(4) Ako su programski signali kodirani, emitiranje putem satelita postoji pod uslovom da su sredstva za dekodiranje signala dostupna javnosti od organizacije za radiodifuziju koja vrši emitiranje ili uz njezinu suglasnost.“

Član 7.

Član 30. mijenja se i glasi:

„Član 30. (Pravo reemitiranja)

(1) Pravo reemitiranja isključivo je pravo na istodobno, neizmijenjeno i cjelovito reemitiranje izvorno emitiranih programskih signala sa djelom, ako tu reemitiranje obavlja lice, koje nije izvorna organizacija za radiodifuziju (operator reemisije), bez obzira na to, na koji način operater reemisije od organizacije za radiodifuziju prihvaća programske signale u ovom svrhom.

(2) Izvorno emitiranje putem interneta ne smatra se reemitiranjem, osim u slučaju reemitiranja putem usluge pristupa internetu, kada se provodi u uređenom okruženju u kojem operator reemisije osigurava zaštićen prijenos isključivo kvalificiranim korisnicima. Usluga pristupa internetu u svrhu ovog člana znači javno dostupna elektronička komunikacijska usluga kojom se omogućuje pristup internetu te time povezivanje s gotovo svim krajnjim točkama interneta, bez obzira na mrežnu tehnologiju i terminalnu opremu koja se upotrebljava.

(3) Reemitiranjem prema ovom članu, smatra se i saopćavanje djela javnosti, kada organizacija za radiodifuziju dostavlja svoje programske signale operatoru reemisije na način da javnosti, tokom tog prijenosa, ovi programski signali nisu dostupni (izravan protok). U izrovanom protoku smatra se da organizacija za radiodifuziju i operator reemisije sudjeluju u jednoličnoj radnji saopćavanja djela javnosti, za što svaki od njih, ovisno o svom doprinosu, dužan je dobiti dozvole nositelja prava.

Član 8.

U članu 31. brišu se riječi: „radiodifuzno ili kablovski“.

Član 9.

Iza člana 41. dodaje se novi član 41.a koji glasi:

„Član 41.a (Iskorištavanje djela u digitalnoj i prekograničnoj nastavi)

(1) Ako nije namijenjeno ostvarivanju (izravane ili neizravane) ekonomske koristi, bez prijenosa relevantnih materijalnih autorskih prava, a uz obavezu plaćanja odgovarajuće naknade, u svrhu ilustracije u nastavi korištenjem elektronskih sredstava, u digitalnoj i prekograničnoj nastavi (uključujući provjeru znanja), dopušteno je:

- a) reproduciranje u elektronskom obliku i saopćavanje javnosti objavljenih djela,
- b) prerada baze podataka i digitalno reproduciranje, distribucija i saopćavanje javnosti obrađene baze podataka.

(2) Iskorištavanje djela iz stava (1) ovog člana dopušteno je ako se odvija u okviru nadležnosti obrazovne ustanove, u njenim prostorijama ili u drugim objektima, ili putem sigurnog elektronskog (internet) okruženja kojem putem autentifikacije mogu pristupiti samo učenici ili studenti i nastavno osoblje te obrazovne ustanove, te je iskorištavanje popraćeno navođenjem izvora, uključujući imena autora, osim ako se to pokaže nemogućim.

(3) Iskorištavanje djela prema stavu (1) ovog člana dopušteno je u omjeru do 15% djela; u cijelosti je dopušteno iskorištavanje fotografija, ilustracija ili vrlo kratkih djela, kao što je npr. kratki članak. Djelo se ne smije iskorištavati kao zamjena za njegovu kupovinu, npr. postupnim reproduciranjem odlomaka istog djela.

(4) Udžbenici, radne bilježnice i drugi nastavni materijali, koji su prvenstveno namijenjeni upotrebi u nastavi, kao i grafička izdanja muzičkih djela mogu se iskorištavati isključivo na temelju dozvole nositelja prava kojem se omogućava iskorištavanje djela za ilustraciju u nastavi prema stavu (1) ovog člana, pod uvjetom da su takve dozvole dostupne na tržištu. Nositelj prava objavljuje uvjete iskorištavanja na vidnom mjestu, na svojim internet stranicama i o tome obavještava reprezentativno udruženje obrazovnih ustanova (ako postoji) i entitetske organe, nadležne za obrazovanje. Međutim, ako dozvole autora nisu jednostavno dostupne na tržištu, ta se djela također mogu iskorištavati prema uvjetima ovog člana.

(5) Kada se iskorištavanje djela iz ovoga člana pruža putem sigurnog elektronskog (internet) okruženja, smatra se da se ono pruža isključivo u Bosni i Hercegovini, ako obrazovna ustanova u njoj ima glavno poslovno sjedište.

(6) U slučajevima iz stava (1) ovog člana potrebno je navoditi izvor i autorstvo djela, ako je ono naznačeno na iskorištavanom djelu.

(7) Ništavne su odredbe ugovora koje su u suprotnosti s ovim članom.

(8) Metodologiju utvrđivanja vrijednosti i raspona tarifa za pojedine načine iskorištavanja autorskih djela u nastavi i gornju vrijednost tarife za plaćanje naknade iz stava (1) ovog člana utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine svom odlukom.“

Član 10.

Član 42. mijenja se i glasi:

„Član 42. (Invalidna lica i korisnici)

(1) Dopušteno je, bez dozvole nositelja prava i bez obaveze plaćanja odgovarajuće naknade, reproduciranje, distribuiranje i saopćavanje djela javnosti za potrebe invalidnih lica, što uključuje nužne nesadržajne prerade, ako je takvo iskorištavanje djela izravno vezano uz njihov invaliditet i to u mjeri koja je potrebna za pojedini oblik invaliditeta, a nije namijenjena ostvarivanju izravane ili neizravane ekonomske koristi, uz obaveznu navođenja izvora, uključujući imena autora, osim ako se to iskaže nemogućim.

(2) U smislu ovog člana korisnikom se označava, bez obzira na koji oblik invaliditeta, lice koje:

a) je slijepo,

b) ima oštećenje vida koje nije moguće popraviti tako da joj vidna funkcija bude u osnovi istovjetna onoj koju ima lice koje nema takvo oštećenje, te koja zbog toga ne može čitati printana djela u istoj mjeri kao lice koje nema takvo oštećenje,

c) ima perceptivne smetnje ili poteškoće u čitanju te zbog toga ne može čitati printana djela u istoj mjeri kao lice koje nema takve smetnje ili poteškoće, ili

d) zbog fizičkog invaliditeta nije u stanju držati knjigu ili rukovati njome ili fokusirati ili pomicati oči u mjeri u kojoj bi se u načelu omogućilo čitanje.

(3) Djelo u smislu ovog člana znači djelo u obliku knjige, periodične publikacije, novina ili u drugom pisanom obliku, zabilježbe koja uključuje notne zapise te povezane ilustracije, u bilo kojem mediju, među ostalim u zvučnom formatu kao što su zvučne knjige i u digitalnom formatu, koje je zaštićeno autorskim pravom ili srodnim pravima i koje je objavljeno ili na drugi način zakonito činjeno dostupnim javnosti.

(4) Primjerak u dostupnom formatu u smislu ovog člana znači primjerak djela ili drugog predmeta zaštite na drugačiji način ili u drugačijem formatu kojim se korisniku omogućuje pristup djelu ili

drugom predmetu zaštite i kojim se između ostalog takvom licu omogućuje jednako lagan i slobodan pristup kao i lice koje nema nijedno od oštećenja ili smetnji ili poteškoća iz stava (1) ovog člana.

(5) Dopušteno je, da pod uvjetima iz stava (1) ovog člana ovlašteni subjekt izradi primjerak u dostupnom formatu djela ili drugog predmeta zaštite kojem on ima zakonit pristup ili da bi primjerak u dostupnom formatu saopćio, činio dostupnim javnosti, distribuirao ili poslužio korisniku ili drugom ovlaštenom subjektu na neprofitnoj osnovi za isključivu upotrebu od strane korisnika.

(6) Korisnik ili lice, koja djeluje u njegovo ime može od ovlaštenog subjekta isteći primjerak u dostupnom formatu kojem korisnik ima zakonit pristup, za isključivu upotrebu od strane korisnika.

(7) Ovlašteni subjekt iz stava (5) ovog člana označava subjekt kojeg je Bosna i Hercegovina ovlastila ili priznala da na neprofitnoj osnovi korisnicima pruža usluge obrazovanja, osposobljavanja, adaptivnog čitanja ili pristupa informacijama, uključujući javne ustanove ili neprofitne organizacije koje iste usluge pružaju korisnicima kao jednu od svojih primarnih djelatnosti, institucijskih obveza ili kao dio svojih zadataka od javnog interesa.

(8) Ovlašteni subjekt iz stava (5) ovog člana donosi i provodi mjere, kojima se osigurava:

- a) distribuiranje, saopćavanje javnosti i činjenje dostupnim javnosti primjeraka u dostupnom formatu samo korisnicima ili drugim ovlaštenim subjektima,
- b) poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi odvrćao od neovlaštenog reproduciranja, distribuiranja, saopćavanja javnosti i činjenja dostupnim javnosti primjeraka u dostupnom formatu,
- c) posvećivanje dužne pažnje rukovanju djelima te njihovim primjercima u dostupnom formatu, kao i vođenju evidencije o tome, i
- d) objavljivanje i ažuriranje, prema potrebi na svojoj internetskoj stranici ili na druge načine, informacije o tome kako ispunjavaju svoje obveze utvrđene u ovom članu, stav (8) tač. od (a) do (c),
- e) da u slučajevima razmjene primjeraka u dostupnom formatu s ovlaštenim subjektom sa sjedištem u drugoj državi članici Europske unije, na zahtjev ovlaštenih subjekta, drugim ovlaštenim subjektima ili nosiocem prava na dostupan način dostavi popis djela za koja ima izvode u dostupnom formatu, i nazive te kontakte ovlaštenih subjekta s kojima je razmijenio izvode u dostupnom formatu.

(9) Entitetski organi, nadležni za kulturu, na svojim internet stranicama objavljuju popis kontakata ovlaštenih subjekta sa sjedištem u Bosni i Hercegovini koji provode razmjenu izvoda u dostupnom formatu s ovlaštenim subjektom sa sjedištem u drugoj državi članici Europske unije. Ovaj popis objavljuje se na temelju podataka koje su ovlašteni subjekti iz stava (5) ovog člana dobrovoljno dostavili entitetskim organima nadležnim za kulturu.

(10) Ovlašteni subjekt kod donošenja i provođenja mjera prema stavu (8) ovog člana dužan je poštovati propise o prikupljanju i obradi ličnih podataka korisnika.

(11) Ništavne su odredbe ugovora koje su u suprotnosti s odredbama st. (5) i (6) ovog člana. “

Član 11.

Iza člana 46. dodaju se novi čl. 46.a, 46.b, 46.c, 46.d, 46.e, 46.f, 46.g i 46.g, koji glase:

„Član 46.a (Reproduciranje i činjenje dostupnim javnosti djela siročad)

(1) Biblioteke, dostupne javnosti, obrazovne institucije i muzeji kao i arhivi, institucije za filmsku ili audio baštinu, te javne organizacije za radiodifuziju mogu zbog očuvanja i restauriranja svojih zbirki

i osiguranja kulturnog i obrazovnog pristupa njima, uključujući digitalne zbirke u svrhu javnog interesa, učiniti djela siročadi besplatno dostupna javnosti i reproducirati ih za njihovu digitalizaciju, odlaganje, označavanje, katalogiziranje, očuvanje ili restauraciju.

(2) Organizacije iz stava (1) ovog člana mogu ostvarivati prihod iskorištavanjem djela siročad isključivo za podmirenje troškova reproduciranja i činjenja dostupnim javnosti djela siročadi.

(3) Organizacije iz stava (1) ovog člana mogu reproduciranje i činjenje dostupnim javnosti djela siročad ugovorom prenijeti na drugo lice.

(4) Kod iskorištavanja djela siročad organizacije iz stava (1) ovog člana dužne su navesti autora djela i njegovog pravnog sljedbenika, ako su poznati.

(5) Odredbe čl. 46.a, 46.b, 46.c 46.d i 46.f ne utječu na obveze i prava stečena drugim propisima o drugim pravima intelektualnog vlasništva, uvjetnom pristupu, pristupu uslugama reemitiranja, zaštiti kulturne baštine, obvezi deponiranja, zaštiti poštenog trgovanja, zaštiti neobjavljenih informacija s tržišnom vrijednosti, sigurnosti, povjerljivosti, zaštiti podataka i privatnosti, pristupu javnim dokumentima, ugovornom pravu te o slobodi tiska i slobodi izražavanja u medijima.

Član 46.b (Autorska djela kojima se autor ne može utvrditi ili pronaći)

(1) Djelo se smatra autorskim djelom siročetom ako nije utvrđen nijedan od nosioca prava tog djela ili, čak i ako je utvrđen jedan ili više nosioca prava, nijedan od njih nije pronađen unatoč pažljivoj potrazi za nosiocem prava koja je provedena i evidentirana u skladu s članom 46.c ovog zakona; koja su zaštićena autorskom ili srodnim pravima i prvi put objavljena u Bosni i Hercegovini ili, u slučaju da nisu objavljena, prvi put emitirana u Bosni i Hercegovini. Djelom siročetom smatraju se i djela koja nikad nisu objavljena ni emitirana, nego su ih lica iz člana 46.a stava (1) ovog zakona činile dostupnim javnosti uz suglasnost nosioca prava, pod uvjetom da se opravdano može pretpostaviti da se nosioci prava ne bi zabranili takvu iskorištavanje djela.

(2) Djela siročad prema stavu (1) ovog člana su:

- a) djela objavljena u obliku knjiga, dnevnih listova, novina ili drugih pisanih djela koja čine sastavni dio zbirke biblioteka dostupnih javnosti, obrazovnih institucija ili muzeja kao i zbirke arhiva ili institucija za filmsku ili audio baštinu,*
- b) kinematografska ili audiovizuelna djela i fonogrami koji čine sastavni dio zbirke biblioteka, dostupnih javnosti, obrazovnih institucija ili muzeja kao i zbirke arhiva ili institucija za filmsku ili audio baštinu,*
- c) kinematografska ili audiovizuelna djela i fonogrami koji su nastali u produkciji javnih organizacija za radiodifuziju do i zaključno sa 31. decembrom 2002. godine i nalaze se u njihovim arhivima,*
- d) djela koja su zaštićena autorskim ili srodnim pravima i po prvi put objavljena u državi članici ili, u slučaju da nisu objavljena, prvi put emitirana u državi članici.*

(3) Ako djelo iz stava (2) ovog člana ima više od jednog autora, njegovo iskorištavanje dopušteno je i kada ni nakon pažljive potrage nije bilo moguće utvrditi ili pronaći sve autore, ali su identificirani i pronađeni autori dozvolili iskorištavanje.

Član 46.c (Pažljiva potraga)

(1) Za svako djelo siročad u smislu ovog zakona prije njegovog iskorištavanja u dobroj vjeri provodi se pažljivo pretraživanje izvora navedenih u propisu, koje donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine. Ako postoje dokazi iz kojih se može utvrditi da se relevantni podaci o autoru mogu pronaći u drugim državama članicama Europske unije, provodi se i pregled izvora informacija u tim drugim državama.

(2) Organizacije iz člana 46.a stava (1) ovog zakona mogu prenijeti obavljanje dubinske analize na drugo lice.

Član 46.d (Evidencija pažljive potrage)

Organizacije iz člana 46.a stava (1) ovog zakona vode evidenciju o pažljivim pretragama u kojoj vode:

- a) tačnu oznaku autorskog djela koje se prema rezultatima pomne pretrage smatra djelom siročetom,*
- b) podatke o načinu iskorištavanja djela siročeta,*
- c) svaka promjena statusa djela siročeta, i*
- d) isprave iz kojih je vidljivo da je obavljena pažljiva pretraga sukladno članu 46.c ovog zakona.*

Član 46.e (Prestanak statusa djela siročad i odgovarajuća naknada)

(1) Ako se pronađe ili identificira autor djela koje se prema ovom zakonu smatra djelom siročetom, organizacija iz člana 46.a stava (1) ovog zakona dužne su prekinuti iskorištavanje djela čim saznaju za ovu činjenicu.

(2) Autor djela siročad ima pravo na odgovarajuću naknadu za dotadašnje iskorištavanje njegovog djela koju može zahtijevati od organizacija iz člana 46.a stava (1) ovog zakona, koje je iskorištavalo njegovo djelo.

(3) Kod određivanja visine odgovarajuće naknade uzimaju se u obzir troškovi provođenja pažljive potrage, troškovi i prihodi vezani uz iskorištavanje djela siročad i troškovi potencijalne štete za nosioce prava. Kod određivanja visine odgovarajuće naknade vodi se računa i o javnom interesu iz područja kulture i zadatak organizacija iz člana 46.a stava (1) ovog zakona.

(4) Način utvrđivanja odgovarajuće naknade iz stava (2) ovog člana i način njezine isplate utvrđuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.

Član 46.f (Dopušteno iskorištavanje djela nedostupnih na tržištu)

(1) Javno dostupne biblioteke ili muzej, arhivi ili institucije filmske ili audiovizuelne baštine (institucije kulturne baštine) mogu, ako se time ne namjerava ostvariti izravana ili neizravana ekonomska korist, na nekomercijalnim internet stranicama slobodno saopćavati javnosti djela nedostupna na tržištu koja trajno imaju u svojim zbirkama. Ovo iskorištavanje (uključujući baze podataka koje se mogu obrađivati u tu svrhu) uključuje reproduciranje, distribuiranje i činjenje dostupno javnosti.

(2) Iskorištavanje prema stavu (1) ovog člana dopušteno je ako ne postoji nadležna reprezentativna kolektivna organizacija za reproduciranje, distribuciju, saopćavanje javnosti ili činjenje dostupno javnosti.

(3) Autor može u svakom trenutku zabraniti iskorištavanje svog djela prema stavu (1) ovog člana.

(4) Smatra se da su u slučaju iz stava (1) ovog člana djela nedostupna na tržištu iskorištavana na području Bosne i Hercegovine.

(5) U slučajevima iz stava (1) ovog člana potrebno je navesti izvor i autorstvo djela, ako je ono naznačeno na iskorištavanom djelu.

Član 46.g (Djela nedostupna na tržištu)

(1) Djelo se smatra nedostupnim na tržištu kada se u dobroj vjeri može pretpostaviti da cijelo djelo nije dostupno javnosti uobičajenim trgovinskim kanalima nakon uloženog razumnog napora da se utvrdi da li je dostupno javnosti. Djelom nedostupnim tržištu smatra se i neobjavljeno djelo, ako se njegovim iskorištavanjem ne povrijedi moralno autorsko pravo.

(2) Djelom nedostupnim tržištu iz stava (1) ovog člana ne smatraju se zbirke djela, ako se nakon provjere utvrdi da se sastoje pretežno od:

- a) djela, osim audiovizuelnih djela koja su prvi put objavljena, a ako nisu objavljena, prvi put su javno objavljena izvan Europske unije,*
- b) audiovizuelna djela čiji filmski producenti imaju glavno poslovno sjedište ili prebivalište izvan Europske unije, ili*
- c) djela državljana država izvan Europske unije, kada se država ne može odrediti prema odredbama tač. a) ili b) ovog stava.*

(3) Neovisno o odredbi stava (2) ovog člana, zbirke djela smatraju se djelom nedostupnim tržištu prema ovom zakonu i na njih se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava, ako kolektivna organizacija koja ima dozvolu za kolektivno ostvarivanje prava za reproduciranje, distribuiranje, saopćavanje javnosti ili činjenje djela dostupnim javnosti, a koja nije namijenjena ostvarivanju izravane ili neizravane ekonomske koristi, reprezentativna je i za strane autore.

Član 46.h (Obavještanje)

Organizacije iz člana 46.f stava (1) ovog zakona dužne su najmanje šest mjeseci prije akta činjena djela dostupnim javnosti, djela nedostupna tržištu objaviti na javno dostupnom internet portalu Instituta sljedeće informacije:

- a) informacije, koje su potrebne radi utvrđivanja djela koje se nakon provjere iz prethodnog člana smatra djelom nedostupnim tržištu,*
- b) podatak o mogućnosti koju ima autor ima prema članu 46.f stav (3) ovog zakona,*
- c) informacije o načinu iskorištavanja djela nedostupnim tržištu.“*

Član 12.

U članu 50. tač. a) iza riječi "parodija" dodaje se zarez i riječ "pastišu".

Član 13.

Iza člana 54. dodaju se novi čl. 54.a, 54.b, 54.c, i 54.d, koji glase:

„Član 54.a (Rudarenje teksta i podataka)

(1) Dozvoljena je, bez odobrenja nosioca prava i bez plaćanja naknade, reprodukcija zakonito pristupačnih djela u svrhu rudarenja teksta i podataka. Rudarenje teksta i podataka označava svaku automatiziranu analitičku tehniku čiji je cilj analiza teksta i podataka u digitalnom obliku radi stvaranja informacija, koje uključuju, ali ne ograničavaju se na uzorke, trendove i korelacije.

(2) Primjerci djela izrađeni pod uvjetima prema stavu (1) ovog člana mogu se spremati koliko god je potrebno u svrhu rudarenja teksta i podataka.

(3) Rudarenje teksta i podataka nije dopušteno ako je autor izričito i na odgovarajući način zadržao pravo iskorištavanja djela, primjerice strojno čitljivim sredstvima ako se radi o djelu koje je javno dostupno na internetu.

(4) Ništavne su odredbe ugovora koje su u suprotnosti s ovim članom.

Član 54.b (Rudarenje teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja)

(1) Istraživačke organizacije, javno dostupni arhivi, biblioteke, muzeji, ustanove filmske ili audio baštine i javne organizacije za radiodifuziju mogu slobodno provoditi radnje rudarenje teksta i podataka iz člana 54.a stava (1) ovog zakona u svrhu znanstvenog istraživanja i slobodno reproducirati djela, kojima se zakonito pristupa, pod uvjetima iz ovog člana.

(2) Istraživačka organizacija znači univerzitet, uključujući njegove biblioteke, istraživački zavod ili bilo koji drugi subjekt čiji je glavni cilj provoditi znanstveno istraživanje ili provoditi obrazovne aktivnosti koje uključuju i provedbu znanstvenog istraživanja:

a) na neprofitnoj osnovi ili ponovnim ulaganjem sve dobiti u znanstveno istraživanje, ili

b) u skladu s misijom javnog interesa koju je priznala država članica Europske unije,

na način da pristup rezultatima dobivenim takvim znanstvenim istraživanjem ne može na povlaštenoj osnovi dobiti poduzeće koje ostvaruje odlučujući utjecaj na takvu organizaciju.

(3) Primjerci djela izrađeni pod uvjetima iz stava (1) ovog člana spremaju se u uređenom okruženju koje onemogućuje neovlaštenim licima pristup tim primjercima, a sve dok je to potrebno u svrhu rudarenja teksta i podataka, uključujući i za potrebe provjere rezultata istraživanja, za koje je provedeno rudarenje teksta i podataka.

(4) Autor može provoditi mjere za osiguranje sigurnosti i cjelovitosti mreža i baza podataka na kojima su djela očitana. Takve mjere ne prelaze ono što je potrebno za postizanje ovog cilja.

(5) Ništavne su odredbe ugovora koje su u suprotnosti s ovim članom.

Član 54.c (Znanstvena istraživanja)

(1) U svrhu znanstvenog istraživanja iskorištavanje je isključivo namijenjeno davanju primjera u nastavi ili znanstvenom istraživanju u opsegu potrebnom za iskorištavanje u nekomercijalne svrhe i u mjeri u kojoj nije namijenjeno ostvarivanju izravane ili neizravane ekonomske koristi, objavljeno djelo slobodno se reproducira, distribuira i saopćava javnosti.

(2) U slučajevima iz stava (1) ovog člana potrebno je navesti izvor i autorstvo djela, ako je ono naznačeno na iskorištenom djelu.

(3) Ništavne su odredbe ugovora koje su u suprotnosti s ovim članom.

Član 54.d (Očuvanje kulturne baštine)

(1) Javno dostupni arhivi, biblioteke, muzeji, ustanove filmske ili audio baštine i javne organizacije za radiodifuziju mogu, u svrhu očuvanja kulturne baštine i u opsegu potrebnom za to očuvanje, slobodno reproducirati djela koja trajno imaju u svojim zbirkama.

(2) Ništave su odredbe ugovora koje su u suprotnosti s ovim članom. “.

Član 14.

Član 56. mijenja se i glasi:

„Član 56. (Koautori)

(1) Ako autorsko pravo zajednički pripada koautorima, rok iz člana 55. ovog zakona računa se od smrti koautora koji je posljednji preminuo.

(2) Trajanje zaštite muzičke kompozicije sa riječima ističe 70 godina nakon posljednjeg preživjelog autora muzičkog djela ili autora teksta, bez obzira na to jesu li označeni kao koautori.

(3) Zaštita audiovizuelnog djela ističe 70 godina nakon smrti posljednjeg preživjelog od sljedećih koautora: autora scenarija, autora dijaloga, glavnog režisera i kompozitora filmske muzike, stvorene posebno za korištenje u tom djelu. “.

Član 15.

(1) Član 70. mijenja se i glasi:

„Član 70. (Prerada izgrađenog arhitektonskog objekta)

(1) Autor izgrađenog djela arhitekture ne može se protiviti kasnijim izmjenama na tom objektu ako je arhitektonsko djelo potrebno obnoviti, izmijeniti ili na drugi način preraditi zbog nedostataka ugrađenih materijala ili ozbiljnih oštećenja objekta nastalih iz bilo kojih razloga. Vlasnik objekta može ga slobodno preraditi.

(2) U slučaju prerade izgrađenog arhitektonskog objekta nastalog na temelju javnog natječaja ili financiranog javnim sredstvima ili u slučaju, kad je arhitektonski objekt nagrađen strukovnom nagradom, potrebno je steći saglasnost autora. Autor ne smije uskratiti saglasnost bez opravdanog razloga, te je dužan pružiti saglasnost na način da ne uzrokuje nerazmjerni trošak za vlasnika izgrađenog arhitektonskog objekta ili značajno produžuje vrijeme za preradu.

(3) Ako je na objektu označeno njegovo ime, autor ima pravo da traži da vlasnik objekta stavi odgovarajuću napomenu o izmjenama arhitektonskog djela i vremenu kada je to učinjeno. “

(2) U Članu 71. mijenjaju se riječi „Bosne i Hercegovine“ sa riječima „Europske unije“.

Član 16.

U članu 76. iza stav (4) dodaju se novi st. (5) i (6) koji glase:

„(5) Kod prijenosa prava reemitiranja (član 30. ovog zakona) autor zadržava pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu. Autor se ne može odreći ovog prava.

(6) Kod prijenosa prava saopćavanja javnosti u svrhu pružanja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta (član 149.b ovog zakona) autor zadržava pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za svako iskorištavanje djela. Autor se ne može odreći tog prava, osim ako je iskorištavanje djela ograničeno pod uvjetima zakonske licence za potrebe nastave ili znanstvenog istraživanja. “.

Član 17.

Član 81. mijenja se i glasi:

„Član 81. (Autorska naknada)

(1) Ako autor prenosi materijalna autorska prava ili druga prava autora ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu.

(2) Ako naknada nije utvrđena, utvrđuje se prema uobičajenim plaćanjima za pojedinu vrstu djela, prema opsegu i trajanju iskorištavanja i prema drugim okolnostima.

(3) Ako je autorska naknada ugovorena ugovorom nesrazmjerno niska u odnosu na sve kasnije relevantne prihode koji proizlaze iz iskorištavanja autorskog djela, autor može od druge ugovorne strane ili njezinih pravnih sljednika zahtijevati izmjenu ugovora određivanjem dodatne, odgovarajuće i razmjerne naknade.

(4) Odredbe stava (3) ovog člana ne odnose se na kolektivne ugovore ili ugovore koje sklapaju kolektivne organizacije temeljem zakona kojim se uređuje kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava.

(5) Prava iz stava (3) ovog člana autor se ne može odreći.“

Član 18.

Član 82. mijenja se i glasi:

„Član 82. (Evidencija prihoda i obavještavanje)

(1) Ako je autorska naknada ugovorena ili određena u ovisnosti od prihoda ostvarenih iskorištavanjem djela, korisnik djela dužan je da vodi odgovarajuće poslovne knjige ili druge evidencije iz kojih može se utvrditi kakav je prihod ostvaren iskorištavanjem djela. Korisnik djela dužan je omogućiti autoru pristup tim poslovnim knjigama ili evidencijama.

(2) Korisnik djela, koji je od autora uz naknadu stekao materijalna autorska ili druga prava autora, dužan je da vodi odgovarajuće poslovne knjige ili druge evidencije na način da može ispuniti obvezu obavještavanja autora. Korisnik djela dužan je da vodi i evidenciju i kontakte lica koja su daljom prenošenju prava uz plaćanje od njega stekle prava iskorištavanja djela.

(3) Najmanje jednom godišnje korisnik djela autoru na njegov zahtjev šalje ažuriran, relevantan i iscrpan izvještaj koji, uvažavajući specifičnosti pojedinog sektora, sadrži najmanje:

a) sve načine iskorištavanja djela,

b) sve prihode ostvarene iskorištavanjem djela, uključujući prihode od marketinga ili usluga koje sadrže ovo djelo,

c) naknade koje pripadaju autoru.

(4) Kad je korisnik djela stekao prava iskorištavanja djela daljnjim prijenosom prava uz plaćanje, autor može od tog lica zatražiti podatke iz stava (2) ovog člana, ako ih nema njegova prva ugovorna strana. Na zahtjev autora njegova prva ugovorna strana dostavlja mu kontakte lica koja su daljom prenošenju prava od prve ugovorne strane stekle prava iskorištavanja djela uz plaćanje.

(5) Obveza obavještavanja iz stava (3) i (4) ovog člana odnosi se za period iskorištavanja djela za postizanje izravane ili neizravane ekonomske koristi.

(6) *Ako autorov doprinos nije značajan u odnosu na cjelokupno djelo ili ima neznajajući utjecaj na cjelokupno djelo odredbe stava (3) i (4) ovog člana nisu primjenjive, osim ako autor dokaže da su mu potrebni podaci za izmjenu ugovora prema stavu (3) ovog člana.*

(7) *Korisnici nisu dužni u cjelini postupati po stavu (3) i (4) ovog člana ako su troškovi obavještanja autora nerazmjerni u odnosu na prihode ostvarene iskorištavanjem djela. Korisnici su u ovakvom slučaju opravdani prilagoditi količinu informacija razumnim očekivanjem autora.*

(8) *Odredbe ovoga člana ne odnose se na kolektivne ugovore ili ugovore koje sklapaju kolektivne organizacije temeljem zakona kojim se uređuje kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava.*

(9) *Ništavne su ugovorne odredbe koje su u suprotnosti s odredbama ovoga člana na štetu autora.“*

Član 19.

Iza člana 82. dodaje se novi član 82.a, koji glasi:

„Član 82.a (Alternativno rješavanje sporova)

(1) *Sporovi, posebice u vezi s prijenosom pojedinačnih materijalnih autorskih prava ili drugih prava autora (član 64. stav (3) ovog zakona), autorske naknade (član 81. ovog zakona) i evidencija prihoda i obavještanje (član 82. ovog zakona) između autora i korisnika mogu se riješiti putem medijatora ili na bilo koji drugi alternativni način rješavanja sporova.*

(2) *Reprezentativne organizacije autora i izvođača mogu pokrenuti takve postupke na pojedinačni zahtjev jednog ili više autora ili izvođača.*

(3) *Ništave su ugovorne odredbe koje su u suprotnosti s odredbama ovoga člana na štetu autora ili izvođača.“*

Član 20.

(1) U članu 83. u stavu (1) iza riječi: »može« dodaje se tekst: »u cijelosti ili djelomično«. Na kraju stava iza riječi »strani« dodaje se tekst: »ili ako se opravdano može očekivati da će ih autor otkloniti«

(2) U članu 83. u stavu (3) na kraju stava dodaje se rečenica: »Nakon isteka ovog roka, autor može otkazati isključivost prijenosa prava umjesto otkaza materijalnog autorskog prava.“

Član 21.

Član 100. mijenja se i glasi:

„Član 100. (Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu)

(1) *Ako ugovorom, internim aktom poslodavaca ili drugim ugovorom sklopljenim između autora i poslodavaca nije drukčije određeno, smatra se da je poslodavac stekao isključiva autorska imovinska prava iskorištavanja autorskog djela stvorenog u radnom odnosu, u sadržaju i opsegu koji je potreban za ostvarenje djelatnosti koju obavlja, bez ograničenja, neovisno o prestanku radnog odnosa za vrijeme čijeg je trajanja djelo nastalo.*

(2) *Ukoliko je određen ili ugovoren rok prema stavu (1) ovog člana prava poslodavaca prestaju tako što se vraćaju autoru, osim ako je ugovoreno produženje roka između autora i poslodavca. U tom slučaju autoru pripada pravo na odgovarajuću naknadu.“*

Član 22.

U članu 102. stav (1) mijenja se tako da stav (1) glasi:

„(1) Kompjuterski program, u smislu ovog zakona, jeste program u bilo kojoj formi njegovog izražavanja, zajedno sa pratećom tehničkom i korisničkom dokumentacijom, uključujući pripremni materijal za njihovu izradu, pripremni dizajnerski materijal i slično.“

Član 23.

(1) U članu 105. iza stav (3) dodaje se novi stav (4), koji glasi:

„(4) Ovlašteni korisnik primjerka kompjuterskog programa može u slučaju:

- a) ilustracije u nastavi putem elektronskog okruženja, nastavi na daljinu ili prekograničnoj nastavi, ako su ispunjeni uvjeti iz člana 41.a ovog zakona, postupati prema članu 104. stav (1) ovog zakona pod uvjetima da je distribucija ograničena na digitalni oblik,*
- b) djela nedostupna tržištu, ako su ispunjeni uvjeti iz čl. 46.f, 46.g i 46.h ovog zakona, postupati prema članu 104. stav (1) ovog zakona,*
- c) rudarenja teksta i podataka, ako su ispunjeni uvjeti iz člana 54.a ovog zakona, postupati prema članu 104. stav (1) tač. a) i b) ovog zakona,*
- d) zaštite kulturne baštine, ako su ispunjeni uvjeti iz člana 54.d ovog zakona, postupati prema članu 104. stav (1) tač. a) ovog zakona.“*

(2) U članu 105. u dosadašnjem stav (4), koji postaje stav (5), prva rečenica izmijenja se i glasi:

“(5) Na kompjuterske programe ne primjenjuju se odredbe ovog zakona o: pravu pokajanja (član 84. ovog zakona), privatnu i drugu vlastitu upotrebu (čl. 36., 37. i 46. ovog zakona), pravo autora na odgovarajuću i razmjernu naknadu kod prijenosa prava reemitiranja (član 76. stav (5) ovog zakona), pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu kod pružanja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta (član 76. stav (6) ovog zakona), autorska naknada (član 81. ovog zakona), evidencije prihoda i obavještanje (član 82. ovog zakona), alternativno rješavanje sporova (član 82.a ovog zakona) i raskid ugovora zbog neizvršavanja (član 83. ovog zakona).“

(3) U članu 105. dosadašnji st. (5) i (6) postaju st. (6) i (7).

Član 24.

(1) U članu 110. stav (2) iza riječima „u audiovizualno dijelo“ briše se „svoja autorsko imovinska prava na tom audiovizualnom djelu, njegovom prijevodu, njegovim audiovizuelnim preradama i na fotografijama nastalim u vezi s produkcijom audiovizualnog djela“ tako da se stav (2) glasi: *„(2) Zaključenjem ugovora o audiovizuelnom prilagođavanju smatra se da je autor izvornog djela prenio na filmskog producenta pravo prerade i uključivanja izvornog djela u audiovizuelno djelo, ako ugovorom nije drugačije određeno.“*

(2) U članu 110., u stavu (3), na kraju tač. b) zarez se zamjenjuje točkom, a tač. c) se briše.

(3) U članu 110. briše se stav (4).

Član 25.

(1) U članu 113. briše se stav (3).

(2) U članu 113., u stavu (5), u tač. a), b) i c) riječ „zadržavaju“ mijenja se sa riječi „imaju“.

(3) U članu 113. stav (5) iza tač. c) doda se nova tač. d), koja glasi:

„d) koautori imaju pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za svako saopćavanje javnosti audiovizuelnog djela, uključujući zadržana prava prema st. (5) i (6) člana 76. ovog zakona.“

(4) U članu 113. stav (7) mijenja se i glasi:

„(7) Filmski producent preuzima aktivnosti informisanja koautora prema članu 82. ovog zakona za svaki oblik dopuštenog iskorištavanja audiovizuelnog djela.“

Član 26.

Član 120. mijenja se i glasi:

„Član 120. (Naknada)

(1) Izvođač ima pravo na naknadu za privatno ili drugu vlastitu reproduciranje prema članu 38. stav (2) ovog zakona.

(2) Izvođač koji svoje pravo davanja u zakup snimka izvođenja na fonogramu ili videogramu prenese na proizvođača fonograma ili filmskog producenta ima pravo na pravičnu naknadu. Izvođač se ne može odreći prava na pravičnu naknadu za davanje u zakup.“

Član 27.

Član 121. mijenja se i glasi:

„Član 121. (Naknada za saopćavanje javnosti fonograma i videograma)

(1) Izvođač ima pravo na udio u naknadi koju je proizvođač fonograma primio za saopćavanje javnosti fonograma sa snimkom njegovog izvođenja.

(2) Izvođač ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za svako radiodifuzno emitiranje ili koji drugi oblik saopćavanja videograma sa snimkom njegovog izvođenja javnosti. Naknadu plaća korisnik izvođaču.

(3) Izvođač se ne može odreći prava iz ovog člana.

(4) Ništavne su ugovorne odredbe koje su u suprotnosti s odredbama ovoga člana na štetu izvođača.“

Član 28.

Iza člana 121. dodaju se novi čl. 121.a, 121.b i 121.c, koji glase:

„Član 121.a (Raskid ugovora o prijenosu prava)

(1) Ako, 50 godina nakon što je fonogram zakonito izdat ili ako nije izdat, 50 godina nakon što je zakonito saopćen javnosti, proizvođač fonograma ne pruža fonogram za prodaju u dovoljnoj količini ili ga ne čini dostupnim javnosti žičanim ili bežičnim sredstvima, tako da mu korisnici mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu, izvođač može raskinuti ugovor o prijenosu prava prema članu 83. ovog zakona.

(2) Dodatni rok iz člana 83. stav (3) ovog zakona iznosi godinu dana od obavijesti izvođača o svojoj namjeri da raskine ugovor o prijenosu prava u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 121.b (Dodatna godišnja naknada)

(1) Izvođač koji prema ugovoru o prijenosu materijalnih prava na proizvođača fonograma, ima pravo zahtijevati naknadu u paušalnom iznosu, ima pravo na dodatnu godišnju naknadu za svaku dodatnu punu godinu nakon 50-te godine od zakonitog izdavanja fonograma javnosti ili, ako fonogram nije bio izdat, nakon isteka 50 godina od njegovog zakonitog saopćavanja javnosti. Izvođač se ne može odreći prava na ovu naknadu.

(2) Ukupan iznos kojeg je proizvođač fonograma dužan izdvojiti za isplatu godišnje dodatne naknade iz stava (1) ovog člana iznosi 20% od prihoda naplaćenih u godini prije godine u kojoj se naknada isplaćuje. Dodatna naknada obuhvata reprodukciju, distribuciju i činjenje dostupnim javnosti.

(3) Proizvođači fonograma dužni su izvođačima koji ostvaruju pravo na dodatnu godišnju naknadu iz stava (1) ovoga člana, na njihov zahtjev, dostaviti sve podatke potrebne za osiguranje isplate te naknade.

Član 121.c (Ponavljajuća naknada)

Kada je izvođač prema ugovoru o prijenosu prava ovlašten na periodična plaćanja, prilikom plaćanja ne smiju se odbiti predujmi ni bilo kakvi ugovoreni odbici nakon 50-te godine od zakonitog izdavanja fonograma javnosti ili, ako fonogram nije bio izdat, nakon isteka 50 godina od njegovog zakonitog saopćavanja javnosti.“

Član 29.

(1) U članu 125. doda se novi stav (2), koji glasi:

„ (2) Ako je tokom tog vremena snimak izvođenja zakonito izdat ili zakonito saopćen javnosti na fonogramu, prava izvođača traju 70 godina od dana prvog izdanja ili prvog saopćenja javnosti, zavisno od toga koji je dan bio ranije.“

(2) U članu 125. dosadašnji stav (2) postaje stav (3).

Član 30.

U članu 130. u stavu (1) mijenjaju se druga i treća brojka 50 sa brojkom 70, tako da stav glasi:

„(1) Prava proizvođača fonograma traju 50 godina od dana prvog fiksiranja. Ako je fonogram u tom roku zakonito izdat, prava traju 70 godina od dana prvog izdanja. Ako fonogram u tom roku nije zakonito izdat, ali je zakonito saopćen javnosti, prava traju 70 godina od dana takvog prvog saopćenja javnosti.“

Član 31.

Član 131. mijenja se i glasi:

„(1) Filmski producent je fizičko ili pravno lice koje u svoje ime i za svoj ili tuđi račun organizira i rukovodi stvaranje audiovizuelnog djela ili slijeda pomičnih slika te preuzima odgovornost za fiksiranje audiovizuelnog djela.

(2) Videogram označava prvu snimku audiovizuelnog djela ili niza pomičnih slika, sa ili bez zvuka, ili njihov nadomjestak, iz kojeg se one mogu percipirati, reproducirati ili saopćiti javnosti pomoću uređaja.“

Član 32.

Iza člana 132. dodaje se novi član 132.a koji glasi:

„Član 132.a (Naknada za javno saopćenje videograma)

Filmski producent ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za svako radiodifuzno emitiranje videograma ili nekom drugom obliku saopćavanja javnosti videograma.“

Član 33.

U članu 136. tač. a) mijenja se i glasi:

„a) reemitiranja svojih emisija,“

Član 34.

U članu 138. stav (1) mijenja se na način da stav (1) glasi:

„(1) Izdavači imaju pravo na udio u naknadi za privatnu i drugu vlastitu upotrebu prema članu 36. stav (3) ovog zakona u slučaju da su autori na izdavače prenijeli svoja prava.“

Član 35.

Iza člana 138. dodaje se novi član 138.a koji glasi:

„Član 138.a (Informativne publikacije)

(1) Izdavač informativnih publikacija sa glavnim poslovnim sjedištem u Bosni i Hercegovini u okviru korištenja informativne publikacije u okviru usluga informacijskog društva ima isključivo pravo na:

a) reproduciranje informativne publikacije, i

b) činjenje informativne publikacije dostupnim javnosti.

(2) Informativna publikacija označava zbirku koja se uglavnom sastoji od pisanih djela novinarske prirode i druga djela koja:

a) predstavljaju pojedinačni element unutar periodične publikacije pod istim naslovom ili publikacije koja se redovno objavljuje pod istim naslovom, na primjer novine ili časopis opće ili posebne tematike,

b) ima svrhu pružati široj javnosti informacije povezane s vijestima ili ostalim temama, i

c) objavljuje se na bilo kojem mediju na inicijativu, u okviru uredničke odgovornosti i pod kontrolom pružatelja usluga.

(3) *Periodične publikacije koje se objavljuju u znanstvene ili akademske svrhe, kao što su znanstveni časopisi, ne smatraju se informativnim publikacijama po ovom zakonu.*

(4) *Prava iz stava (1) ovoga člana ne odnose se na:*

- *privatno i drugu vlastito iskorištavanje informativnih publikacija od strane pojedinačnih korisnika,*
- *radnje stvaranja poveznica,*
- *iskorištavanje pojedinačnih riječi ili vrlo kratkih isječaka iz informativne publikacije, koji zajedno s naslovom ne prelaze 200 znakova.*

(5) *Prava iz stava (1) ovog člana ne povrjeđuju prava autora na djelima i prava nositelja srodnih prava, čija su djela uključena u informativnu publikaciju. Izdavač informativnih publikacija ne može ostvariti prava iz stava (1) ovog člana:*

- a) *protiv autora djela, čije je autorsko djelo uključenu u informativnu publikaciju i protiv nositelja srodnog prava, čiji je predmet srodnog prava uključen u informativnu publikaciju, te ne sprječavati autora, odnosno nositelja srodnog prava od iskorištavanja istog autorskog djela ili istog predmeta srodnog prava neovisno o informativnoj publikaciji izdavača u koju je ugrađeno,*
- b) *protiv drugog korisnika koji je na temelju neisključivog prijenosa stekao prava iskorištavanja istog djela ili predmeta srodnog prava, koji je na temelju neisključivog prijenosa uključen u informativnoj publikaciji izdavača, i*
- c) *zabranom iskorištavanja djela ili predmeta srodnog prava sadržanog u informativnoj publikaciji, ako to djelo ili predmet srodnog prava više nije zaštićen prema odredbama ovoga zakona.*

(6) *Prava iz stava (1) ovoga člana traju dvije godine od prve zakonite objave informativne publikacije. Ovaj rok počinje teći od 1. januara godine koja slijedi od dana objave informativne publikacije.*

(7) *Autor ima pravo na primjereni dio prihoda koji, na temelju prava iz stava (1) ovoga člana, od pružatelja usluge informacijskog društva ostvaruje izdavač informativne publikacije u kojoj je objavljeno autorsko djelo. Autor se ne može odreći ovog prava.“*

Član 36.

(1) U članu 145. stav (1) mijenja se i glasi:

„(1) Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka može se slobodno koristiti znatnim dijelovima njenog sadržaja u slučaju:

- a) *nastave, ako postoje uslovi iz čl. 41.a ili 45. ovog zakona,*
- b) *privatne ili druge vlastite upotrebe baze podataka, koja nije elektronska, ako postoje uslovi iz člana 46. ovog zakona, i*
- c) *znanstvenih istraživanja, ako postoje uslovi iz člana 54.c ovog zakona.*

(2) U članu 145. iza stav (1) dodaje se novi stav (2) koji glasi:

„(2) Iskorištavanje objavljene baze podataka dopušteno je u slučaju:

- a) *djela nedostupnih na tržištu ako postoje uslovi iz člana 46.f, 46.g i 46.h ovog zakona,*
- b) *rudarenje teksta i podataka, ako postoje uslovi iz člana 54.a ovog zakona,*
- c) *rudarenje teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja, ako postoje uslovi iz člana 54.b ovog zakona,*

d) očuvanje kulturne baštine, ako postoje uslovi iz člana 54.d ovog zakona. “

(3) U članu 145. dosadašnji stav (2) postaje stav (3).

Član 37.

Iza Poglavlja I. dijela 6. ovog zakona dodaje se novo Poglavlje I.A te čl. 149.a, 149.b, 149.c, 149.d, 149.e, 149.f i 149.g koji glase:

„Poglavlje I.A (SAOPĆAVANJE JAVNOSTI U OKVIRU USLUGA DIJELJENJA SADRŽAJA PUTEM INTERNETA)

Član 149.a (Pružatelj usluga dijeljenja sadržaja putem interneta)

(1) Pružatelj usluga dijeljenja sadržaja putem interneta je pružatelj usluga informacijskog društva prema Zakonu o elektronskom pravnom i poslovnom prometu (Službeni glasnik BiH, broj 88/07) čija je glavna svrha ili jedna od glavnih svrha pohranjivanje velike količine djela zaštićenih autorskim pravima ili drugih predmeta zaštite koje su učitali njegovi korisnici i davanje pristupa javnosti tim djelima ili drugim predmetima zaštite, koje organizira i promovira u svrhu ostvarivanja dobiti.

(2) Pružatelji usluga informacijskog društva kao što su neprofitne internet enciklopedije, neprofitni obrazovni i znanstveni repozitoriji, platforme za razvoj i dijeljenje otvorenog koda, pružatelji elektronskih komunikacijskih usluga, internet mjesta trgovanja, usluge u oblaku između poduzeća i usluge u oblaku koje korisnicima omogućavaju učitanje sadržaja za vlastite upotrebe ne smatraju se pružateljima usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u smislu ovog zakona.

(3) Odredbe o ovom poglavlju ovog dijela zakona, u dijelu kojem se odnose na autorsko djelo, autorsko pravo i autora, na odgovarajući se način primjenjuju na predmete srodnih prava, srodna prava i njihove nosioce (drugi predmeti zaštite).

Član 149.b (Odgovornost pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta)

(1) Pružatelj usluga dijeljenja sadržaja putem interneta obavlja radnju saopćavanja javnosti uključujući radnju činjenja dostupnim javnosti kada omogućava pristup djelima zaštićenim autorskim pravom koje učitavaju njegovi korisnici. Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta stoga dužan je dobiti dozvolu nosioca prava. Takva dozvola također obuhvaća radnje saopćavanja djela javnosti uključujući činjenje dostupnim javnosti, koje učitavaju korisnici usluga ovog pružatelja usluga dijeljenja sadržaja putem interneta, kada to čine bez namjere ostvarivanja izravane ili neizravane ekonomske koristi ili kada djelatnost takvog korisnika ne ostvaruje značajan prihod.

(2) Kada pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta vrši radnju saopćavanja javnosti uključujući činjenje dostupnim javnosti u skladu s odredbama ovog poglavlja ovog dijela zakona, ne primjenjuju se odredbe o odgovornosti pružatelja sličnih usluga prema Zakonu o elektronskom pravnom i poslovnom prometu (Službeni glasnik BiH, broj 88/07).

(3) Ako dozvola prema stavu (1) ovog člana nije stečena, pružatelji usluge dijeljenja sadržaja putem interneta odgovorni su za neovlašteno iskorištavanje djela zaštićenih autorskim pravom, osim u slučajevima kada pružatelj usluga dijeljenja sadržaja putem interneta dokaže da je:

a) poduzeo sve u svojoj moći kako bi stekao dozvolu, i

- b) *poduzeo sve u svojoj moći, u skladu s visokim sektorskim standardima profesionalne pažnje, kako bi se osigurala nedostupnost određenih djela i drugih predmeta zaštite za koje su nosioci prava pružatelju dijeljenja sadržaja putem interneta pružili relevantne i potrebne informacije,*
  - c) *u svakom slučaju djelovao ažurno nakon što je od nositelja prava primio dovoljno obrazloženu obavijest u svrhu zabrane iskorištavanja djela ili drugih predmeta zaštite na svojim internet stranicama ili njihova uklanjanja sa svojih internet stranica, te uz to učinio sve u svojoj moći kako bi spriječio njihova buduća učitavanja u skladu s tač. b) ovog stava.*
- (4) Prilikom utvrđivanja ispunjava li pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta svoje obaveze iz stava (3) ovog člana, u skladu s načelom razmjernosti, posebno, a neisključivo, će se uzeti u obzir sljedeće:*
- a) *vrstu, publiku i opseg tih usluga, te vrstu autorskih djela koja korisnici usluge učitavaju na poslužitelja, te*
  - b) *dostupnost odgovarajućih i učinkovitih resursa i troškove tih resursa za pružatelja usluga.*

Član 149.c (Odgovornost novog pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta)

- (1) Novim pružateljem usluge dijeljenja sadržaja putem interneta smatra se pružatelj tih usluga čije su usluge dostupne javnosti u Europskoj uniji manje od tri godine i čiji neto prihod od prodaje na dan godišnje bilance ne iznosi više od 10 miliona eura.*
- (2) Odredbe člana 149.b stava (2) ovog člana odnose se i na novog pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta.*
- (3) Ako novi pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta nije stekao dozvole autora, odgovoran je za neovlaštene radnje saopćavanja javnosti, osim ako dokaže da je:*
- a) *poduzeo sve u svojoj moći kako bi stekao dozvolu, i*
  - b) *nakon primitaka dovoljno opravdanog zahtjeva autora, odmah uklonio određeno autorsko djelo sa svih svojih uređaja ili mu onemogućio pristup.*
- (4) Ako prosječan broj jednokratnih posjetitelja novog pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u jednom mjesecu prelazi 5 miliona, izračunato na temelju prethodne kalendarske godine, novi pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta nije odgovoran za neovlaštene radnje saopćavanja javnosti, ako uz okolnosti iz stava (3) ovog člana dokaže i da je poduzeo sve kako bi spriječio buduća učitavanja određenog autorskog djela, za koje mu je autor dostavio relevantne i potrebne informacije.*

Član 149.d (Mjere pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta)

- (1) Mjere koje poduzima pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u saradnji s autorom ne smiju spriječiti dostupnost autorskog djela postavljenog na poslužitelja od strane korisnika koji to djelo zakonito iskorištavaju. Pružatelj usluga dijeljenja sadržaja putem interneta ne smije spriječiti korisnike svojih usluga da učitaju na poslužitelj i objave sadržaj koji kreiraju u svrhu citiranja, kritike, ocjene, karikature, parodije ili pastiša.*
- (2) Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta obavještava korisnike svojih usluga da autorska djela mogu iskorištavati u skladu sa sadržajnim ograničenjima autorskog prava iz stava (1) ovog člana u općim uvjetima ili sličnom dokumentu objavljenim na njegovim internetskim stranicama.*

(3) Obveze pružatelja usluge dijeljenja sadržaja putem interneta prema članu 149.b stav (3) i člana 149.c st. (3) i (4) ovog zakona ne podrazumijevaju obavezu općeg nadzora sadržaja koje korisnici postavljaju na poslužitelj.

Član 149.e (Pravo autora na informacije)

(1) Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta dužan je autoru na njegov zahtjev pružiti relevantne informacije o:

- a) vrsti i načinu poduzimanja mjera radi sprječavanja zabranjenog iskorištavanja djela prema članu 149.b stav (1) č ili člana 149.c st. (3) i (4) ovog zakona,*
- b) iskorištavanju autorskog djela ako je stekao dozvolu autora.*

(2) Zabranjen je prijenos ličnih podataka pojedinih korisnika i druga obrada ličnih podataka, osim ako drugim zakonom nije drugačije određeno.

Član 149.f (Zahtjev autora)

Autor može zatražiti da pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta onemogući pristup određenim djelima zaštićenim autorovim pravom ili da onemogući pristup kada djelo učitavaju njegovi korisnici i time nezakonito iskorištavaju djela. Autor je dužan obrazložiti svoj zahtjev toliko detaljno da će omogućiti pružatelju usluge dijeljenja sadržaja putem interneta da na temelju njega donese odluku.

Član 149.g (Žalbe korisnika)

(1) Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta korisniku svojih usluga omogućuje učinkovit, brz i besplatan postupak žalbe zbog onemogućivanja pristupa učitanom sadržaju ili njegovom uklanjanju.

(2) Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta će bez odgađanja obavijesti korisnika o činjenici iz stava (1) ovog člana. Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta u ovoj obavijesti navodi razloge za takvu odluku i mogućnosti žalbe.

(3) Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta mora shemu žalbenog postupka uključiti u opšte uvjete poslovanja, objaviti ih na svojoj javnoj internet stranici, te osigurati da o žalbi korisnika bez odgode odlučuje čovjek (tj. ne automatizirani softver).

(4) Pružatelj usluge dijeljenja sadržaja putem interneta i korisnik mogu se dogovoriti za rješavanje sporova na način, koji je predviđen u članu 82.a ovog zakona bez obzira na postupak o žalbi po ovom članu.

Član 38.

U članu 155. stav (3) mijenja se i glasi:

„(3) Uzimajući u obzir uslove iz ovog zakona, uključujući mogućnost plaćanja naknade, sadržajna ograničenja prava prema odredbama stava (1) ovog člana, mogu se ostvarivati u slučaju:

- a) iskorištavanja u digitalnoj i prekograničnoj nastavi (član 41.a ovog zakona),*
- b) iskorištavanja od invalidnih lica i korisnika (član 42. ovog zakona),*
- c) iskorištavanja radi nastave (član 45. ovog zakona),*

- d) reproduciranja za privatnu i drugu vlastitu upotrebu (član 46. ovog zakona),
- e) službenih postupaka (član 53. ovog zakona),
- f) rudarenja teksta i podataka (član 54.a ovog zakona),
- g) rudarenje teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja (član 54.b ovog zakona),
- h) iskorištavanja u znanstvenoistraživačkom radu (član 54.c ovog zakona),
- i) iskorištavanja u svrhu očuvanja kulturne baštine (član 54.d ovog zakona),
- j) efemernih snimka radiodifuznih organizacija (član 77. stav (2) ovog zakona).“.

Član 39.

(1) U članu 170. stav (1) u tač. a) i e) riječ „radiodifuzno“ ispred riječi „reemitira“ briše se.

(2) U članu 170. stav (1) iza tač. j) dodaju se tač. k) i l), koje glase:

„k) saopćava javnosti, distribuirati ili čini dostupnim javnosti kopije u pristupačnom formatu neovlaštenim licima ili drugim neovlaštenim subjektima, ili ne odvraća od neovlaštenog reproduciranja, distribucije ili saopćavanja javnosti kopija u pristupačnom formatu, ili ne pokazuje dužnu pažnju u postupanju s djelima za ovlaštena lica i njihovim primjercima u pristupačnom formatu, te takvim postupanjem ne bilježi niti objavljuje ili ažurira podatke o ispunjenju obveza ili ne daje ovlaštenim licima, drugim ovlaštenim subjektima ili nosiocima prava na pristupačan način popis djela za koje ima primjerke u pristupačnom formatu, dostupne formate i nazive, te kontakte ovlaštenih subjekata s kojima je razmijenio primjerke u pristupačnom formatu u slučajevima razmjene primjeraka u pristupačnom formatu s ovlaštenim subjektom sa sjedištem u drugoj državi (član 42., stav (8) ovog zakona),

l) reproducira ili čini dostupnim javnosti informativnu publikaciju bez prijenosa pripadajućeg isključivog prava u slučajevima kada je takav prijenos propisan ovim zakonom (član 138.a, stav (1) ovog zakona)“.

Član 40.

Član 175. mijenja se i glasi:

„Član 175. (Opšte odredbe)

(1) Zaštitu prema odredbama ovog zakona uživaju autori kao i drugi nosioci autorskih i srodnih prava koji su državljani Bosne i Hercegovine ili država članica Europske unije ili imaju prebivalište ili sjedište u Bosni i Hercegovini.

(2) Druga strana fizička ili pravna lica (stranci) uživaju jednaku zaštitu kao lica iz stava (1) ovog člana, ako je to određeno međunarodnim ugovorom ili ovim zakonom ili na osnovu materijalnog reciprociteta. Dok se ne dokaže suprotno, smatra se da materijalni reciprocitet postoji.

(3) Bez obzira na odredbe st. (1) i (2) ovog člana, zaštitu prema odredbama ovog zakona uživaju i stranici:

a) u pogledu moralnih prava u svakom slučaju,

b) u pogledu prava slijeđenja i prava na naknadu za privatno i drugo vlastito reproduciranje pod uslovima materijalnog reciprociteta.

(4) Odredbe ovoga zakona koje se odnose na države članice Europske unije odnose se i na države

članice Europskog ekonomskog prostora.“

Član 41.

Član 181. mijenja se i glasi:

„Član 181. (Primjena načela države porijekla u emitiranju putem satelita i pratećih internet usluga)

(1) Smatra se da se emitiranje putem satelita provodi u državi članici Europske unije u kojoj se pod odgovornošću i pod kontrolom organizacije za radiodifuziju programski signali unesu u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi do satelita i nazad prema Zemlji.

(2) Kad se emitiranje iz stava (1) ovog člana dogodi u državi, koja nije članica Europske unije s nižim stepenom zaštite, smatra se da se dogodilo u državi članici Europske unije, u kojoj:

a) se nalazi stanica za usmjeravanje s koje se šalju programski signali, pri čemu se prava ostvaruju prema operateru te postaje,

b) ima organizacija za radiodifuziju koja je naručitelj satelitskog emitiranja glavno poslovno sjedište, ako nije korištena stanica za usmjeravanje prema tač. a) ovog stava, a prava se ostvaruju prema toj organizaciji za radiodifuzijom,

(3) Prateća internet usluga organizacije za radiodifuziju ostvaruju se u državi članici Europske unije, u kojoj ima organizacija za radiodifuziju glavno poslovno sjedište,

(4) Prateća internet usluga iz stava (3) ovog člana znači internet uslugu koja se sastoji od pružanja javnosti, od strane ili pod kontrolom i odgovornosti organizacije za radiodifuziju, televizijskih ili radijskih programa istodobno ili tijekom određenog razdoblja nakon njihova emitiranja od strane organizacije za radiodifuziju te bilo kakvog pratećeg materijala uz takvo emitiranje.

(5) Za radnje saopćavanja javnosti djela i činjenje dostupnim javnosti djela, tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu, a do kojih dolazi kada se javnosti pružaju:

a) radijski programi i

b) televizijski programi koji su:

i. vijesti i informativni programi ili

ii. vlastite produkcije organizacije za radiodifuziju koje ta organizacija u potpunosti sama financira, u okviru pružanja prateće internet usluge od strane ili pod kontrolom i odgovornosti organizacije za radiodifuziju, kao i za radnje reproduciranja takvih djela koje su potrebne za pružanje takve internet usluge za iste programe, pristup toj usluzi ili korištenje tom uslugom, za potrebe ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava koja su relevantna za te radnje, smatra se da su izvršene samo u državi članici Europske unije u kojoj organizacija za radiodifuziju ima svoje glavno poslovno sjedište.

(6) Tač. b) stava (5) ovog člana ne primjenjuje se na emitiranja sportskih događaja i djela te drugih predmeta zaštite koji su u njih uključeni.

(7) Pri određivanju iznosa primjerene naknade za prava iz ovog člana, ugovorne strane uzimaju u obzir sve aspekte, kao što su, a neisključivo, karakteristike i prekogranični opseg iskorištavanja, njegovo trajanje, stvarna i potencijalna publika, raspoložive jezičke verzije, obračun prema prihodima organizacije za radiodifuziju i slično.

(8) Sukladno načelu ugovorne slobode, nositelj prava i organizacije za radiodifuziju mogu ograničiti primjenu načela zemlje porijekla iz ovog člana.“

Član 42.

Brišu se čl. 187. i 188.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43.

(Upotreba zakona)

(1) Odredbe zakona izmijenjenog i dopunjenog ovim zakonom primjenjuju se na sva djela i predmete srodnih prava na kojima autor ili nositelj srodnog prava na dan 7.6.2021. uživa zaštitu prema odredbama do sada važećeg zakona, te na djela i predmete zaštite koji će nastati nakon tog datuma, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Odredbe člana 121. novog stava (3) ovog zakona ne utječu na ugovore o prenosu autorskog i srodnih prava koji su sklopljeni, odnosno radnje iskorištavanja izvršene prije stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Odredbe člana 138.a ovog zakona ne odnose se na informacijske publikacije, prvi put objavljene prije 6.6.2019. godine.

Član 44.

(Prelazni period)

(1) Odredbe izmijenjenog člana 82. i u članu 113. izmijenjenog stava (7) ovog zakona primjenjuju se nakon perioda od 2 godina od stupanja na snagu ovog zakona. Do tada se primjenjuju odredbe do tada važećeg propisa.

(2) Za ugovore o pružanju pratećih internet usluga prema članu 181. novim st.(3) do (7) ovog zakona, koji važe na dan 7.6.2021, ove se odredbe primjenjuju nakon 7.6.2023, ako ti ugovori isteknu nakon navedenog datuma.

(3) Za odobrenje za reemitiranje u okviru izravnog protoka prema izmijenjenom članu 30. stav (3) ovog zakona, koje važe na dan 7.6.2021, ova se odredba primjenjuje nakon 7.6.2025. godine, ako takvo odobrenje ističu nakon navedenog datuma.

(4) Vijeće ministara donosi propise iz člana 41.a stava (8), člana 46.c stava (1) i člana 46.e stava (4) ovog zakona najkasnije u periodu od 1 godine od stupanja na snagu ovog zakona.

Član 45.

(Navođenje pravnih akata EU)

(1) Ovim zakonom se vrši se usklađivanje sa sljedećim pravnim aktima EU:

- a) Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje (SL L 248, 6.10.1993.),
- b) Direktiva 96/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o pravnoj zaštiti baza podataka (SL L 77, 27.3.1996),

- c) Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22.6.2001.),
- d) Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13.10.2001.),
- e) Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (Tekst značajan za EGP) (SL L 157, 30.4.2004),
- f) Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27.12.2006.),
- g) Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27.12.2006.),
- h) Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa (kodificirana verzija) (Tekst značajan za EGP) (SL L 111, 5.5.2009),
- i) Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27.10.2012.),
- j) Direktiva (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 242, 20.9.2017.),
- k) Direktiva (EU) 2019/789 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o utvrđivanju pravila o ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava koja se primjenjuju na određene internetske prijenose organizacija za radiodifuziju i reemitiranja televizijskih i radijskih programa te o izmjeni Direktive Vijeća 93/83/EEZ (SL L 130, 17.5.2019.),
- l) Direktiva (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 130, 17.5.2019.) i Ispravak Direktive (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 134, 22.5.2019.).

(2) Navođenje pravnih akata i stava (1) ovog člana vrši se isključivo u svrhu praćenja informiranja o preuzimanju pravne stečevine EU u zakonodavstvo BiH.

Član 46.

(Stupanje na snagu ovog zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu BiH" osim mijenjanih odredbi člana 42. stav (8) tač. e), člana 42. stav (9), i člana 71. Zakona o autorskom i srodnim pravima, koji se primjenjuju od dana pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji.

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNOPRAVNI I ZAKONSKI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O AUTORSKOM I SRODNIM PRAVIMA

Ustav Bosne i Hercegovine

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima je sadržana u članku IV/4.a) Ustava Bosne i Hercegovine prema kojem je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine nadležna da donese zakone koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva, ili za vršenje funkcija Skupštine predviđenih Ustavom, te članku III/1.a) Ustava Bosne i Hercegovine kojim je regulirano da su institucije Bosne i Hercegovine nadležne za vanjsku politiku.

Zakon o vanjskotrgovinskoj politici BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 7/98 i 35/04)

Članom 30. stavak (2) Zakona je utvrđeno da su aspekti prava intelektualnog vlasništva u vezi sa vanjskom trgovinom u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine. Pod terminom "aspekti prava intelektualnog vlasništva u vezi sa vanjskom trgovinom" podrazumijeva se osiguranje adekvatnih standarda i principa u vezi sa raspoloživošću, obimom i upotrebom prava intelektualnog vlasništva u vezi sa vanjskom trgovinom, te efikasnih i odgovarajućih sredstava za provođenje prava intelektualnog vlasništva u skladu sa obvezama iz trgovinskih sporazuma u kojima je Bosna i Hercegovina jedna od strana.

Zakon o osnivanju Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 43/04)

Člankom 1. Zakona je utvrđeno da se osniva Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine kao samostalna državna upravna organizacija, te da se uređuju njegov položaj, nadležnost i ovlaštenja, kao i druga pitanja značajna za organizaciju, funkcioniranje i rad Instituta.

Člankom 7. stav (1) Zakona je utvrđeno da je Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine nadležan za obavljanje stručnih i upravnih poslova u području zaštite autorskog i srodnih prava. U tač. bb) Zakona je utvrđeno da je u području zaštite autorskog i srodnih prava Institut nadležan za vođenje upravnih i stručnih poslova koji se odnose na prava autora na djelima iz područja književnosti, nauke i umjetnosti, prava umjetnika izvođača, prava proizvođača fonograma, prava organizacija za radiodifuziju, proizvođača videograma i baza podataka, u skladu sa međunarodnim konvencijama, ugovorima i sporazumima kojima je pristupila, odnosno koje je ratificirala Bosna i Hercegovina, i zakonima i provedbenim propisima kojima se uređuje ova materija. Istim članom je utvrđeno da je Institut nadležan za nadziranje rada udruženja za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava.

Člankom 7. stav (1) tač. cc) Zakona je utvrđeno da poslovi u području zaštite intelektualnog vlasništva obuhvataju pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma, konvencija, aranžmana, zakona i drugih propisa iz područja intelektualnog vlasništva.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Bosna i Hercegovina je usvojila Zakon o autorskom i srodnim pravima 2010. godine („Službeni list BiH“ br. 63/10). Zakon o autorskom i srodnim pravima reguliše suštinska pitanja autorskog prava (prava autora na djelima iz oblasti književnosti, nauke i umjetnosti) i srodnih prava (prava izvođača, proizvođača fonograma, filmskih producenata, organizacija za radiodifuziju, izdavača i proizvođača baze podataka).

Budući da je Bosna i Hercegovina, u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja Europskoj uniji, kako je propisano odredbom članka 71. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, obvezna zajamčiti razinu zaštite intelektualnog vlasništva sličnu razini koja postoji u Europskoj uniji, pa tako i uskladiti propise u području autorskog i srodnih prava, ocijenjeno je da je potrebno donijeti izmjene i dopune Zakona o autorskom i srodnim pravima kojim bi se postigao potreban stupanj usklađenosti s (naglašeno) direktivama: 2011/77/EU, 2017/1564/EU, 2019/789/EU, 2019/790/EU kao i direktivama izmijenjenim navedenim direktivama (detaljnije u nastavku obrazloženja). Potpisivanjem citiranog Sporazuma prihvatanje *acquis communautaire* postala je obaveza za Bosnu i Hercegovinu. Uz to, jedno od područja na koje se danas obraća najveća pažnja u državama članicama Europske unije i svijeta jeste upravo područje intelektualnog vlasništva. To je jasno vidljivo u broju direktiva Europske unije, koje su bile prihvaćene nakon donošenja sada važećeg Zakona o autorskom i srodnim pravima.

Ostvarenje težnje Bosne i Hercegovine da se što čvršće integrira u međunarodnu zajednicu (posebno zaključenje Sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji sa Europskom unijom) ima kao formalni politički uvjet harmonizaciju domaćih propisa iz oblasti zaštite intelektualnog vlasništva sa propisima Europske unije a, istovremeno, i sa važećim međunarodnim konvencijama i ugovorima npr.: (I) Bernskom konvencijom za zaštitu književnih i umjetničkih djela, 1886, rev. 1979; (II) Rimskom konvencijom za zaštitu umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i radiodifuznih organizacija, 1961; (III) , Marakeškim ugovorom o olakšanom pristupu objavljenim djelima za slijepa i slabovidna lica i lica sa drugim teškoćama čitanja, 2013; (IV) Briselskom konvencijom o distribuciji programskih signala pronađenih putem satelita, 1974; (V), Sporazumom o trgovinskih aspektima prava intelektualnog vlasništva, 1994 – TRIPS; (VI) Ugovorom WIPO-a o autorskom pravu, 1996 – WCT; (VII) Ugovorom WIPO-a o izvođačima i fonogramima, 1996 – WPPT.

Uz taj glavni zadatak, nastojalo se, istovremeno, da te izmjene i dopune Zakona budu i nomotehnički što više na nivou autorsko pravnih propisa drugih zemalja članica Europske unije, a da, ipak, poštuju i zadrže određenu mjeru uobičajenog jezičkog i stilskog načina reguliranja koji su primijenjeni kod ostalih domaćih pravnih propisa.

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima reguliše korištenje djela siročad, omogućeno Direktivom 2012/28/EU. Nacrtom Zakona utvrđuju se uslovi korištenja djela siročadi, odnosno onih zaštićenih djela čiji je nositelj prava nepoznat ili se ne može pronaći. Budući da u slučaju djela siročadi nije moguće osiguravati prethodno odobrenje nositelja prava za reproduciranje i činjenje dostupnim javnosti zaštićenih djela, određenim javno dostupnim institucijama koje djeluju u javnom interesu dozvoljeno je korištenje zaštićenih djela pod uslovima prema nacrtu Zakona, koji precizira djela, koja se mogu smatrati djelima siročadi, na koji način se provodi pažljiva pretraga te regulira evidenciju pažljive pretrage. Ako se pronađe autor, regulisan je prestanak statusa djela siročad, a autor može i zahtijevati odgovarajuću naknadu.

27. juna 2013. godine, pod pokroviteljstvom Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo - WIPO usvojen je Marakeški ugovor o olakšanom pristupu objavljenim djelima za slijepa i slabovidna lica i lica sa drugim teškoćama čitanja (Marakeški ugovor). Njime se uspostavlja međunarodni okvir koji osigurava ograničena autorskog prava na nacionalnom nivou u korist slijepih i slabovidnih lica i omogućava prekograničnu razmjenu primjeraka u pristupačnim formatima preko ovlaštenih subjekata. Evropska unija potpisala je Marakeški ugovor 30. aprila 2014. Kako bi ga Evropska unija ratificirala, Direktiva 2017/1564/EU o određenim dozvoljenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštićenih autorskim i srodnim pravima za slijepa lica i lica sa drugim hendikepima u čitanju i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o koordinaciji određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacionom društvu i Uredbe 2017/1563/EU o prekograničnoj razmjeni između Unije i trećih zemalja primjeraka u pristupačnom formatu određenih djela i drugih objekata za uređivanje, zaštićenih autorskim i srodnim pravima, u korist slijepih i slabovidnih lica i lica sa drugim hendikepima u čitanju.

Direktiva 2017/1564/EU, u okviru neobaveznog ograničenja predviđenog Direktivom 2001/29/EZ, uspostavila je obavezu ograničenja koje omogućava reproduciranje, distribuciju i saopćavanje javnosti primjeraka djela u dostupnom formatu. Ovlašteni subjekti mogu izraditi primjerke u formatu dostupnom korisniku ili ovlaštenom subjektu iz bilo koje države članice i međusobno ih razmjenjivati na unutrašnjem tržištu, a namijenjene su isključivoj upotrebi korisnika. Uredba 2017/1563/EU predviđa obavezu prekogranične razmjene primjerka u dostupnim formatima između Evropske unije i trećih zemalja koje su potpisnice Marakeškog ugovora. Cilj Direktive 2017/1564/EU i Uredbe 2017/1563/EU je povećati pristup djelima, kao što su knjige, periodične publikacije, novine ili druga pisana djela, zapisi, uključujući muzičke zapise i povezane ilustracije u bilo kojem mediju, uključujući audio formu kao što su audio knjige i digitalni formati, tj. djelo koje je zaštićeno autorskim ili srodnim pravima i koje je objavljeno ili je na drugi način zakonito dostupno javnosti.

S razvojem digitalnih tehnologija promijenio se način na koji se kreativni sadržaj razvija, reproducira, distribuira ili koristi. U digitalnom okruženju, prekogranično korištenje sadržaja zaštićenog autorskim pravima je povećano, a potrošačima su ponuđene nove mogućnosti korištenja.

Direktiva 2019/789/EU o utvrđivanju pravila o ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava koja se primjenjuju na određene internetske prijenose organizacija za radiodifuziju i reemitiranja televizijskih i radijskih programa te o izmjeni Direktive 93/83/EEZ dopunjuje rješenja Direktive Vijeća 93/83/EEZ o usklađivanju određenih pravila o autorskim i srodnim pravima u vezi sa satelitskim emitiranjem i kablovskim reemitiranjem.

Cilj Direktive 2019/789/EU je poboljšati prekograničnu dostupnost televizijskih i radijskih programa na jedinstvenom tržištu Evropske unije olakšavanjem reguliranja autorskih i srodnih prava za određene internetske usluge radiodifuznih organizacija i reguliranjem reemitiranja televizijskih i radijskih programa i drugim sredstvima (ne samo kablovskim reemitiranjem). Direktiva 2019/789/EU uvodi: (I) preteče internetske usluge radiodifuznih organizacija i za njih u pogledu regulisanja prava uz odstupanje od principa teritorijalnosti utvrđeno je principom zemlje porijekla; (II) nova definicija reemitiranja slijedi regulaciji kablovskog reemitiranja prema Direktivi 93/83/EEZ – istodobno, neizmijenjeno i cjelovito reemitiranje izvornih programskih signala, uključujući reemitiranje putem Interneta, ali samo kada se odvija u uređenim okruženjima i namijenjeno je kvalificiranim korisnicima. Nije bitno kako operater reemisije prihvaća programske signale programa u svrhu reemisije. Direktiva 2019/789/EU utvrđuje obavezno kolektivno ostvarivanje prava na reemitiranje radijskih i televizijskih programa, jer nositelji prava mogu ostvariti svoje pravo da daju ili odbiju dozvolu za reemitiranje samo putem kolektivne organizacije, sa izuzetkom prava radiodifuzne organizacije. Ovo korisnicima olakšava dobijanje dozvola od nositelja autorskih i srodnih prava za reemitovanje televizijskih ili radijskih programa iz drugih zemalja članica Evropske unije; (III) Direktiva 2019/789/EU novo reguliše korištenje zaštićenih djela koja se prenose putem izravnog prijenosa, odnosno tehničkog postupka kojim radiodifuzna organizacija prenosi svoje programske signale do distributera signala na način da taj signal nije tokom ovog prijenosa dostupan široj javnosti. U ovom slučaju, smatra se da radiodifuzna organizacija i operator reemisije sudjeluju u jednoličnoj radnji saopćavanja djela javnosti, za što je svaki od njih dužan dobiti dozvole nositelja prava.

Direktiva 2019/790/EU reguliše mjere koje imaju za cilj prilagođavanje ograničenja autorskih i srodnih prava digitalnom i prekograničnom okruženju. U tom kontekstu Direktiva 2019/790/EU reguliše više mogućnosti za korištenje zaštićenih sadržaja u istraživanju, nastavi i očuvanju kulturne baštine. Cilj je osigurati korištenje potencijala digitalnih tehnologija, uključujući online i prekogranično korištenje zaštićenih djela, za istraživanje, analizu podataka, nastavu i očuvanje kulturne baštine. Ograničenja autorskih i srodnih prava koja dozvoljavaju takvu upotrebu bez prethodne dozvole nositelja prava ažuriraju se i prilagođavaju tehnološkim promjenama kako bi se omogućilo online i prekogranično korištenje. Direktiva 2019/790/EU uvodi četiri obavezna ograničenja prava za: (I) rudarenje teksta i

podataka u svrhu znanstvenog istraživanja; (II) rudarenje teksta i podataka; (III) digitalnu i prekograničnu nastavu i (IV) očuvanje kulturne baštine.

Direktiva 2019/790/EU pod određenim uslovima olakšava ustanovama za zaštitu kulturne baštine da digitalizuju i distribuiraju djela nedostupna na tržištu koja se trajno nalaze u zbirci ustanova, na osnovu neisključive licence ili zakonskog ograničenja.

Direktiva 2019/790/EU reguliše nova prava izdavača informativnih publikacija u vezi s online korištenjem njihovog sadržaja u okviru usluga informacijskog društva i priznaje izdavačima pravo na odgovarajuću naknadu, čime se utvrđuje pozicija nositelja prava u pregovorima.

Direktiva 2019/790/EU također reguliše pravila o odgovarajućoj i razmjernoj naknadi autorima i izvođačima, odredbe o transparentnosti koje osiguravaju da autori i izvođači dobiju ažurne, relevantne i cjelovite informacije o korištenju djela. U nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona usklađuju se ugovorni mehanizmi za autore i izvođače, ukoliko je ugovorena naknada nerazmjerno niska u odnosu na sve naknadne relevantne prihode, postupak alternativnog rješavanja sporova u vezi sa dobijanjem informacija o korištenju djela i mehanizam usklađivanja ugovora, ili pravo autora i izvođača da ponište isključivu licencu.

Za znanstvena istraživanja nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona reguliše novo materijalno ograničenje autorskog i srodnih prava, što je omogućeno Direktivom 2001/29/EZ.

Sukladno Direktivi 2006/115/EZ utvrđeno je pravo izvođača na naknadu za iznajmljivanje videograma, kada je izvođač prenio pravo iznajmljivanja videograma na filmskog producenta.

Odredbe o satelitskom emitiranju dopunjene su pravilima o principu zemlje porijekla za emitiranje putem satelita, uključujući porijeklo signala iz trećih zemalja.

Potrebno je definisati pojam videogram, koji Zakon o autorskom i srodnim pravima nema, iako se ovaj pojam koristi u više odredbi.

OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Član 1.

U definiciji zaštićenih djela bitan je prvi stav ovog člana koji definira autorsko djelo kao originalnu duhovnu tvorevinu sa područja stvaralaštva koja se izražava. Nabranjanje kategorija u drugom stavu samo je ilustrativno, a potrebno je pojasniti da se posebno uzima u obzir Bernska konvencija.

Potrebno je istaći da pojam “kompjuterski program” odnosno “računarski program” (engl. computer program) koji koristi Zakon o autorskom i srodnim pravima i na kojem mogu da postoje autorska prava, treba razlikovati od pojma softvera (engl. “software”) u tehničkom i pravnom smislu. Softver je širi pojam od kompjuterskog programa, te se može sastojati od jednog ili više kompjuterskih programa, pripreme dizajniranog materijala (opisa programa) i dodatne tj. prapratne (korisničke) dokumentacije te potencijalno drugih elemenata. Sa stajališta autorskog prava, kompjuterski program (koji poznaje Zakon o autorskom i srodnim pravima) i pripremni dizajnerski materijal mogu da predstavljaju posebnu vrstu autorskog djela pod uslovom da predstavljaju “originalnu duhovnu tvorevinu” u smislu ovog člana. Na ovom stajalištu stoji francuski tekst Direktive o kompjuterskom programu gdje se jasno razlikuje pojmovi kompjuterski program i softver, te se zaštita pruža samo kompjuterskom programu. Na osnovu navedenog možemo zaključiti da pravni pojam kompjuterskog programa obuhvata tehnički pojam kompjuterskog programa i popratnu tehničku dokumentaciju.

Član 2.

Temeljem izmjene definicija zaštićenog djela prema članu 1. nacrta zakona, slijedom toga potrebno je izmijeniti i definiciju iz ovog člana nacrta zakona.

Član 3.

Temeljem izmjene definicija zaštićenog djela prema članu 1. nacrtu zakona, potrebno je izmijeniti i definiciju iz ovog člana nacrtu zakona.

Član 4.

Temeljem izmjene definicija zaštićenog djela prema članu 1. nacrtu zakona, potrebno je izmijeniti i definiciju iz ovog člana nacrtu zakona.

Član 5.

Zbog izmjene čl. 29. i 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima mijenjaju se nazivi prava.

Član 6.

Predloženim izmjenama člana ažurira se uređenje materijalnog autorskog prava radiodifuznog emitiranja, tako da se pojam usklađuje sa Direktivom 2019/789/EU (uglavnom njenim članovima 2., 4., 7., 8. i 9.) potpuno kombinirani i Direktivom 93/83/EEZ (posebno član 1.). Pri tome se uzima u obzir relevantna odredba tačke 2. prvog stava člana 11. bis Bernske konvencije i sudska praksa Suda Europske unije. U nazivu člana i stavu (1) izostavljena je riječ »kablovsko«. Definicija satelita je u skladu s definicijom satelita iz prvog stava člana 1. Direktive 93/83/EEZ.

Član 7.

Ovim članom nacrtu zakona mijenja se član 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima kojim se uređuje pravo radiodifuznog i kablovskog reemitiranja. Ovo pravo obuhvaća složenu materiju jer sadrži dvije faze prijenosa programskih signala sa zaštićenim autorskim djelima i predmetima srodnih prava:

1. izvorni prijenos i
2. daljnji prijenos (reemitiranje),

a obje su faze namijenjene javnosti.

Izmjenama i dopunama člana 30. ažurira se uređenje materijalnog autorskog prava reemitiranja, tako da su područja uređena Direktivom 2019/789/EU i Direktivom 93/83/EEC sveobuhvatno objedinjena. Pritom se uzima u obzir relevantna odredba tačke 2. prvog stava člana 11. bis Bernske konvencije. Kako bi se osigurala tehnološka neutralnost odredbe, nisu specificirani opisi tehnologija korištenih za izvorni prijenos radijskih ili televizijskih programskih signala s dijelovima i njihovu remisiju.

Stav (1) izmijenjenog člana 30. prenosi odredbe izmijenjenog trećeg stava člana 1. i prvog stava člana 8. Direktive 93/83/EEZ i odredbe drugog stava člana 2., prvog stava člana 4. i član 9. Direktive 2019/789/EU (kojim se mijenja treći stav člana 1. Direktive 93/83/EEZ). Definiira osnovnu jezgru prava reemitiranja kao isključivo pravo (u skladu s prvim stavom člana 8. Direktive 93/83/EEZ i prvim stavom člana 4. Direktive 2019/789/EU). U skladu s prethodno navedenim odredbama direktiva, pravo reemitiranja definirano je kao isključivo pravo na istodobnu, neizmijenjeno i cjelovito reemitiranje (daljnji prijenos) izvorno emitiranih programskih signala s djelom, ako reemitiranje obavlja osoba koja nije izvorna organizacija za radiodifuziju (operator reemisije), bez obzira na koji način taj operater od organizacije za emitiranje prima programske signale za tu svrhu. Odredba proizlazi iz trećeg stava člana 1. Direktive 93/83/EEZ, koja je u skladu s drugim stavom člana 2. i članom 9. Direktive 2019/789/EU ažurirana kako bi se osigurala tehnološka neutralnost akvizicije programskih signala prema navedenim direktivama ("ne ovisi o tome kako taj operater od njega dobiva programske signale u svrhu reemitiranja"). Razlika između prve (izvorni prijenos) i druge faze (reemitiranje) ovakvog načina iskorištavanja djela jasnije je definirana, jer pojedini opisi izvornog prijenosa i daljnjeg prijenosa, zbog rasterećenja odredbe prvog stava, ne mogu biti vidljivi u smislu da se radi o načinima iskorištavanja djela. Uvodi se i novi pojam "operator reemisije" koji je osoba koja nije izvorna organizacija za radiodifuziju, što uključuje druge organizacije za emitiranje i druge osobe koje obavljaju reemitiranje

(primjerice, kabelski operateri, davatelji IP TV, davatelji usluga pristupa internetu, distributer signala).

Drugim stavom izmijenjenog člana 30. prenosi se ostatak odredaba drugog stava člana 2., odredbe trećeg stava člana 2. i odredbe člana 7. Direktive 2019/789/EU, uzimajući u obzir 14. uvodnu izjavu Direktive 2019/789/EU. Definira se što se smatra reemitiranjem, a što ne. Izvorni prijenos (prva faza) putem interneta ne smatra se reemitiranjem. Reemitiranje putem usluge pristupa internetu smatra se reemitiranjem, kada se odvija u uređenom okruženju u kojem operator osigurava zaštićeno reemitiranje isključivo kvalificiranim korisnicima (druga faza reemisije). U drugom stavu navedena je značajna nadogradnja Direktive 93/83/EEZ, proširenje reemisije na uslugu pristupa internetu kako je definirano Uredbom 2015/2120. Kako proizlazi iz tačke b) stava 2. člana 2. Direktive 2019/789/EU, usluga pristupa internetu definirana je točkom 2. stava 2. člana 2. Uredbe 2015/2120. Njime se precizira da "usluga pristupa internetu" označava javno dostupnu elektroničku komunikacijsku uslugu koja omogućuje pristup internetu, a time i povezivanje s gotovo svim krajnjim točkama interneta, neovisno o korištenoj mrežnoj tehnologiji i terminalnoj opremi.

Važna odredba je "uređeno okruženje u kojem je osiguran siguran daljnji prijenos kvalificiranim korisnicima", koji pokriva sve vrste trenutno poznatih i budućih nepoznatih tehnologija za daljnji prijenos zaštićenog sadržaja. Kao što slijedi iz Uvodne izjave 14 Direktive 2019/789/EU, usluge reemisije koje se nude putem usluga pristupa internetu trebale bi biti uključene samo kada se te usluge reemitiraju (pružaju) u okruženju u kojem je pristup dopušten samo kvalificiranim korisnicima, a razina pružena zaštita sadržaja usporediva je s onom sadržaja koji se prenosi preko uređenih mreža, kao što su kabelske mreže ili mreže zatvorenog kruga temeljene na IP-u, u kojima je daljnji preneseni sadržaj šifriran. U ovom slučaju uređenost, sigurnost i autorizacija bitni su znakovi.

Među karakteristikama izvornog prijenosa u nacrtu izmijenjenog člana 30. ne zahtijeva se da taj prijenos dolazi iz druge države članice. Time se prenosi član 7. Direktive 2019/789/EU, budući da se pravila revidiranog prava reemitiranja primjenjuju i na odnose između država članica i unutar pojedinih država članica.

Trećim stavom izmijenjenog člana 30. u Zakonu o autorskom i srodnim pravima prenose se odredbe četvrtog stava člana 2. i odredbe prvog stava člana 8. Direktive 2019/789/EU, koja uređuje izravan protok. Budući da izravan protok ispunjava znakove reemitiranja (faza početnog prijenosa, kako proizlazi iz druge rečenice uvodne izjave 14 Direktive 2019/789/EU, svrha prijenosa javnosti) i jer Direktiva 2019/789/EU upućuje na drugi stav člana 8. do smislene primjene odredaba o reemitiranju izravan protok uključen je u pravo reemitiranja. Izravan protok je saopćavanje javnosti, pri čemu organizacija za radiodifuziju izvorno i bez javnog pristupa prenosi svoje programske signale operatoru reemisije (koji nije organizacija za radiodifuziju), koji ih potom reemitira javnosti (tj. saopćava javnosti). U ovom slučaju izvorni prijenos organizacije za radiodifuziju nije dostupan javnosti (ali je namijenjen javnom prijemu) te ga operator reemisije reemitira javnosti (s obzirom da emitira signal za javnost, nalazi se na poziciji razdjelnika signala, pri čemu se treći stav izmijenjenog 30. člana nacrta Zakona o autorskom i srodnim pravima prenosi i drugi stav člana 8. Direktive 2019/789/EU). U skladu s odredbama stava 1. člana 8. i 20. uvodne izjave Direktive 2019/789/EU, utvrđuje se da se radiodifuzna organizacija i operator reemisije smatraju sudionicima u jednoličnom činu saopćavanja djela javnosti, za što svaki mora pružati vlastite dozvole autora i nosioca srodnih prava. U svakom slučaju potrebno je utvrditi doprinos radiodifuzne organizacije i operatora reemisije u ovom jednoličnom činu saopćavanja javnosti. Kao što slijedi iz uvodne izjave 20 Direktive 2019/789/EU i sudske prakse Suda Europske unije (npr. presude Football Association Premier League i druge, C-403/08 i C-429/08, i Airfield i Canal Digitaal, C-431/09 i C-432/09, točke 74. i 79.), kada distributeri radiodifuznih signala osiguravaju radiodifuznim organizacijama samo tehnička sredstva za osiguranje ili poboljšanje prijema emitiranja, ne bi se trebalo smatrati da sudjeluju u činu saopćavanja javnosti. Iz navedenog proizlazi da kada distributer signala radiodifuznih organizacija pruža samo tehnička sredstva, nije dužan platiti naknadu. Iz navedenog proizlazi da će visina primjerene naknade ovisiti o doprinosu svakog od njih u

pojedinačnom činu saopćavanja javnosti (kako proizlazi iz presude Suda EU C-325/ 14).

Prijedlogom izmijenjenog člana 30. napušta se dosadašnje ograničenje prava reemitiranja iz tačke 2. trenutno važećeg člana 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima (za do 100 kabljskih priključaka to pravo nije postojalo). Nekoliko je razloga za takav raspored: ovo ograničenje nije dopušteno u slučaju reemitiranja iz drugih država članica; njegovo uvođenje i opseg u obliku ograničenja prava kao „iskorištavanja u nekim drugim manje važnim slučajevima" sporan je s obzirom na odredbu o) trećeg stava člana 5. Direktive 2001/29/EZ i odredbu drugog stava člana 9. Bernske konvencije.

Član 8.

Zbog izmjene čl. 29. i 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima mijenjaju se nazivi prava.

Član 9.

Predloženim novim članom transponirane su odredbe člana 5. Direktive 2019/790/EU o novoj obaveznoj iznimci i ograničenju autorskog prava i srodnih prava za digitalnu i prekograničnu nastavu.

Predloženim članom utvrđuje se nova iznimka i ograničenje autorskog i srodnih prava za digitalnu i prekograničnu nastavu, koja omogućuje iskorištavanje zaštićenih djela i predmeta zaštite u elektronskom obliku, i to u svrhu ilustracije u nastavi elektronskim sredstvima, na daljinu ili prekogranično, uključujući provjeru znanja i uspostavlja novu pravnu licencu, što znači da za određene nove dopuštene načine iskorištavanja objavljenih djela više neće biti potrebno prethodno ishoditi dopuštenje od nositelja prava, ali uz naknadu. Stoga je to nova iznimka za iskorištavanje djela (a također i predmeta) u digitalnim i prekograničnim nastavnim aktivnostima. Svrha odredbe je pridonijeti pravnoj sigurnosti u djelatnosti digitalne nastave. Bez obzira na to, valja istaknuti da će doseg nove iznimke vjerojatno biti ograničen (ponajviše zbog udžbeničkih iznimki), što predstavlja svojevrsni kompromis između nositelja prava (autora) i opšteg društvenog interesa (prenosa znanja). Tako pokriva npr. iskorištavanje samo za nastavnu ilustraciju, u mjeri opravdanoj nekomercijalnom svrhom koja se želi postići i podložno dodatnim uvjetima. Novo materijalno ograničenje autorskog prava iz člana 41.a odnosi se i na srodna prava (osim ako Zakonom o autorskom i srodnim pravima u petom poglavlju kojim se uređuju srodna prava nije drugačije određeno).

Član 10.

Zakon definira pojmove ovlaštenog subjekta, djela za korisnike, i izvoda u dostupnom formatu. Definicije ovih pojmova načelno su definirane na isti način kao u Direktivi 2017/1564/EU i Uredbi 2017/1563/EU, koja uređuje prekograničnu razmjenu kopija u pristupačnom formatu između država članica Europske unije i trećih zemalja, stranaka Marakeškog sporazuma. Predložena izmjena slijedi Direktivu 2017/1564/EU koja predviđa ograničenje autorskog prava i srodnih prava za kvalificirana lica (slijepa, slabovidna i druga lica s poteškoćama čitanja), a ujedno omogućuje državama članicama nastaviti osiguravati iznimku ili ograničenje u korist lica s invaliditetom također u drugim slučajevima koji nisu obuhvaćeni citiranom Direktivom (uvodna izjava 20). Iznimka i ograničenje prava na reprodukciju (što također uključuje bitne promjene), distribucija i saopćavanje javnosti sada je definirano u najširem mogućem okviru dopuštenom tačkom b) trećeg stava člana 5. Direktive 2001/29/EZ: upotreba za dobrobit lica s invaliditetom, koji je izravno povezan s invaliditetom i nema za cilj ostvarivanje ikakve ekonomske koristi, u mjeri u kojoj to zahtijeva pojedini oblik invaliditeta.

Odredbe Direktive 2017/1564/EU koje omogućuju razmjenu primjeraka u pristupačnom formatu za dobrobit slijepih, slabovidnih ili lica s drugim poteškoćama čitanja (korisnici), prenose se u Zakon o autorskom i srodnim pravima čime će se olakšati njihov pristup knjigama i drugim djelima za ovlašteno lice. Iznimka od stava 1. člana 42. odnosi se na autorsko djelo, a uzimajući u obzir drugi stav člana 3. i na predmete zaštite srodnih prava. Direktiva i pretpostavlja, da su lični podaci zaštićeni sukladno zakonodavstvu EU odnosno Bosne i Hercegovine.

Član 11.

U skladu sa Direktivom 2012/28/EU, potrebno je dodati nove članove 46.a – 46.e, kojima se uređuju uvjeti za iskorištavanje djela siročadi. Budući da u slučaju djela siročad nije moguće dobiti prethodnu saglasnost za njihovo iskorištavanje, potrebno je utvrditi iznimke od isključivog prava na reprodukciju i činjenje dostupnim javnosti u korist određenih javnih organizacija koje djeluju u javnom interesu.

Djela siročad čine veliki dio javnih zbirki. Fenomen također utječe na časopise, rječnike, enciklopedije i druge znanstvene spise, posebno ako njihov izdavač bankrotira ili ga kupi neka druga firma, a da se u tom procesu ne riješe pitanja prava intelektualnog vlasništva. Sa stajališta šire javnosti okvir je važan jer u određenim okolnostima omogućuje digitalizaciju i stavljanje na raspolaganje nekih djela koja bi inače bila osuđena na zaborav. Sa stajališta institucija kulturne baštine, odredbe koje dopuštaju tim organizacijama iskorištavanje djela nedostupnih tržištu (izvan su pravnog prometa) jedna su od najvažnijih promjena uvedenih Direktivom 2019/790 /EU. Direktiva ovu svrhu uređuje u članovima 8. – 11. (s odgovarajućim uvodnim izjavama 29. do 43.). Cilj je novih pravila omogućiti organizacijama kulturne baštine da djela nedostupna tržištu koja su dio njihovih zbirki učine dostupnima na internetu bez potrebe za dobijanjem (dodatnih) prava. Ovaj cilj Direktiva nastoji postići uvođenjem dva mehanizma: kao primarni mehanizam pretpostavlja kolektivno ostvarivanje tih prava. U slučajevima kada ne postoji reprezentativna organizacija za kolektivno upravljanje koja može izdati licence za određenu vrstu djela, organizacije kulturne baštine mogu se osloniti na sekundarni mehanizam: iznimku koja im omogućuje da ova djela iz svoje zbirke učine dostupnima na internetu. U oba slučaja, nositeljima prava mora biti omogućeno isključivanje (sprječavanje institucija kulturne baštine da koriste djela pod ovim režimom). Nadalje, kulturne baštinske organizacije i kolektivne organizacije dužne su podatke o djelima nedostupnima tržištu objaviti na zajedničkom javnom web portalu najmanje šest mjeseci prije nego što ih učine dostupnim javnosti. Svrha ovog šestomjesečnog perioda je dati vlasnicima prava učinkovitu priliku da odustanu prije nego što njihova djela postanu dostupna na internetu. Nakon isteka šestomjesečnog roka, radovi se mogu učiniti dostupnim javnosti na web stranicama organizacija kulturne baštine u nekomercijalne svrhe pod uvjetima koje propisuje reprezentativna kolektivna organizacija ili na temelju iznimke. U oba slučaja organizacija kulturne baštine ne snosi rizik odgovornosti za povredu autorskih prava. Prilikom donošenja propisa iz stava 1. člana 46.c, Vijeće ministara je dužno poštivati odredbe Direktive 2012/28/EU, kojom se utvrđuje popis izvora dubinske analize.

Sukladno članu 11. Direktive 2012/28 u stavu (5) navodi se, da režim iskorištavanja djela siročad ne utječe na obaveze i prava stečena drugim propisima o drugim pravima intelektualnog vlasništva, uvjetnom pristupu, pristupu uslugama reemitiranja, zaštiti kulturne baštine, obavezi deponiranja, zaštiti poštenog trgovanja, zaštiti neobjavljenih informacija s tržišnom vrijednosti, sigurnosti, povjerljivosti, zaštiti podataka i privatnosti, pristupu javnim dokumentima, ugovornom pravu te o slobodi tiska i slobodi izražavanja u medijima.

Sukladno članu 46.c, Vijeće ministara donosi propis u svrhu pažljive pretrage. Sukladno Prilogu Direktive 2012/28 taj propis će obuhvaćati najmanje sljedeće pretrage:

- 1) za objavljene knjige:
  - a) zbirke obveznih primjeraka, knjižnične kataloge i normativne datoteke koje vode knjižnice i druge institucije;
  - b) udruženja nakladnika i autora u dotičnoj zemlji;
  - c) postojeće baze podataka i registre, WATCH (Writers, Artists and their Copyright Holders), ISBN (International Standard Book Number) i baze podataka o knjigama u tisku;
  - d) baze podataka nadležnih udruženja za kolektivno ostvarivanje prava, posebno organizacija za prava reproduciranja;

- e) izvore koji povezuju višestruke baze podataka i registre, uključujući VIAF (Virtual International Authority Files) i ARROW (Accessible Registries of Rights Information and Orphan Works);
- 2) za novine, časopise, dnevne listove i periodične publikacije:
  - a) ISSN (International Standard Serial Number) za periodične publikacije;
  - b) kazala i kataloge iz knjižnica i zbirki;
  - c) zbirke obveznih primjeraka;
  - d) udruženja nakladnika te udruženja autora i novinara u dotičnoj državi;
  - e) baze podataka nadležnih udruženja za kolektivno ostvarivanje prava, posebno organizacija za prava reproduciranja;
- 3) za vizualna djela, uključujući likovna umjetnička djela, fotografije, ilustracije, nacрте, arhitekturu, skice kasnijih djela i druga slična djela koja se nalaze u knjigama, dnevnim listovima, novinama i časopisima te u drugim djelima:
  - a) izvore navedene pod točkama 1. i 2.;
  - b) baze podataka nadležnih udruženja za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za vizualne umjetnosti, uključujući i organizacije za prava reproduciranja;
  - c) prema potrebi, baze podataka agencija za arhiviranje slika;
- 4) za audiovizualna djela i fonograme:
  - a) zbirke obveznih primjeraka;
  - b) udruženja producenata u dotičnoj državi;
  - c) baze podataka institucija za filmsku ili audio baštinu i nacionalnih knjižnica;
  - d) baze podataka s relevantnim normama i oznakama kao što je ISAN (International Standard Audiovisual Number) za audiovizualnu građu, ISWC (International Standard Music Work Code) za glazbena djela i ISRC (International Standard Recording Code) za fonograme;
  - e) baze podataka nadležnih udruženja za kolektivno ostvarivanje prava, osobito za autore, izvođače, producente fonograma i producente audiovizualnih djela;
  - f) popise suradnika i druge informacije, koje se pojavljuju na omotu djela;
  - g) baze podataka drugih udruženja koje predstavljaju određenu kategoriju nositelja prava.

Član 12.

Određba je nužna zbog prijenosa odredbe b) sedmog stava člana 17. Direktive 2019/790/EU, budući da je potrebno osigurati da korisnici mogu učiniti dostupnim javnosti i time saopćavati javnosti sadržaj koji su izradili korisnici u području usluge dijeljenja sadržaja na mreži, oslanjaju se na ograničenja prava na sadržaj u svrhu karikature, parodije ili pastiša.

Član 13.

Dodaju se novi članovi 54.a, 54.b i 54.d koji uređuju tri nova obavezna sadržajna ograničenja autorskog prava iz Direktive 2019/790/EU, te novi član 54.c koji utvrđuje sadržajno ograničenje autorskog prava na temelju Direktiva 2001/29/EC.

Novim članom 54.a prenosi se prvi stav člana 4. Direktive 2019/790/EU, kojim se uspostavlja novo obvezno sadržajno ograničenje autorskog prava u svrhu rudarenja teksta i podataka, u okviru kojeg se djela mogu reproducirati bez dopuštenja.

Novim članom 54.b prenosi se član 3. Direktive 2019/790/EU koji propisuje obvezno materijalno ograničenje autorskog prava za rudarenje teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja.

Novim članom 54.c prenosi se odredba a) tačke 3. stava člana 5. Direktive 2001/29/EZ, kojom se utvrđuje neobvezujuća iznimka za znanstvena istraživanja.

Novim članom 54.d prenosi se odredba člana 6. Direktive 2019/790/EU koja propisuje obvezno materijalno ograničenje autorskog prava u svrhu očuvanja kulturne baštine.

Članovi 3. i 4. Direktive 2019/790/EU utvrđuju dvije (obavezne) iznimke od reprodukcije zaštićenih djela za rudarenje teksta i podataka. Ove vrste obrade podataka sve su važnije u raznim područjima, ne samo za znanstvena istraživanja i novinarstvo, već i za komercijalnu upotrebu u potrošačkom kontekstu. Osim toga, umjetna inteligencija u nastajanju često se oslanja na neki oblik rudarenja i analize podataka. Iz perspektive autorskih prava, rudarenje teksta i podataka reproducira podatke i sadržaj koje uključuje kako bi se izvršila analiza. Takvo kopiranje, bez obzira na svrhu, trajnost ili prolaznost, moglo bi se smatrati nedozvoljenim iskorištavanjem, a time i kršenjem autorskih prava, ako takvo iskorištavanje nije dopušteno zakonom (iznimka) ili ugovorom između nositelja prava i korisnika (licenca). Predložena uredba tako utvrđuje dvije posebne iznimke, jednu koja dopušta rudarenje teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja, a drugu koja ga dopušta za sve druge svrhe, ali samo uz ispunjenje strogih uvjeta. Prva iznimka su radnje rudarenja teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja koje provode istraživačke organizacije i ustanove za zaštitu kulturne baštine. Druga iznimka dopušta rudarenje teksta i podataka za bilo koju drugu neodređenu svrhu, tj. također za komercijalne namjene. Novo pravilo dopušta svakome tko ima legalan pristup dotičnim djelima rudarenja teksta i podataka, ali samo dok prava na izvođenje rudarenja teksta i podataka nisu zadržana od strane nositelja prava. Zakoniti pristup znači iskorištavanje na temelju ugovornog sporazuma s nositeljem prava (na primjer, kao dio pretplate za pristup zaštićenim djelima; djelima dostupnim prema politici otvorenog pristupa; sadržaj koji je besplatno dostupan na mreži, uzimajući u obzir dopuštene načine iskorištavanja s web stranice). Pravni pristup kopiji u elektronskom obliku preduvjet je za rudarenje teksta i podataka (uključujući i u znanstvenoistraživačke svrhe). Lica koja imaju legalan pristup su npr. pravna lica koja je u sklopu pretplate na određeni časopis dobila šifre za odgovarajući broj lica i lica koja tim šiframa pristupaju tim novinama. Međutim, nositelji prava imaju pravo zadržati iskorištavanje svojih djela pravnim sredstvima (kao što su ugovori, opći uvjeti ili jednostrana izjava) ili tehničkim sredstvima (kao što je sprječavanje indeksiranja od strane tražilica). Nositelji prava stoga imaju mogućnost izričito zadržati pravo na reprodukciju pojedinačnih ili svih svojih djela. Rudarenje teksta i podataka stoga neće biti dopušteno na tim djelima nositelja prava ili autora, na koje je izričito zadržao svoje pravo na odgovarajući način. U slučajevima kada su zaštićena djela besplatno dostupna na internetu, zadržavanje je prikladno izraženo kada je izraženo strojno čitljivim sredstvima, kao što je iskorištavanje robot.txt protokola. Na srodna prava odnose se i odredbe novih članova 54.a, 54.b, 54.c i 54.d. Odredbe novih članova 54.a, 54.b, 54.c i 54.d odnose se i na zaštićena djela koja su uređena drugim odredbama Zakona o autorskom i srodnim pravima prema sistemskom uređenju Zakona o autorskom i srodnim pravima. Novo sadržajno ograničenje srodnog prava na bazama podataka uređeno je izmijenjenim članom 145. Zakona o autorskom i srodnim pravima (odnosi se na sva 4 nova člana), a sadržajno ograničenje srodnog prava na kompjuterskim programima uređeno je izmijenjenim članom 105. (primjenjuje se samo na odredbe novog člana 54.a i 54.d).

Član 14.

Predloženom novom odredbom drugog stava člana 56. se usklađuje s Direktivom 2011/77/EU koja u tač. 1. člana 1. posebno uređuje trajanje autorsko pravne zaštite za muzička djela s tekstom, ako su tekst i muzika stvoreni posebno za ovu kompoziciju s tekstovima, tj. s namjerom njihove zajedničke upotrebe. Predloženom novom odredbom trećeg stava člana 56. prenosi se drugi stavak člana 2. Direktive 2006/116/EU koji sadrži posebnu odredbu o trajanju zaštite audiovizualnih djela.

Član 15.

U stavu (1) izmjenjuje se član 70., koji slijedi odredbu tačke m) trećeg stava člana 5. Direktive 2001/29/EZ, koja dopušta da se umjetničko djelo u obliku građevine ili crteža ili plana građevine može rekonstruirati bez dodatnih uslova. Izmjenom člana 70. postojećem autoru prestaje pravo prvenstva na

obradu. U stavu (2) sukladno članu 4. Direktive 2001/29 proširuje se učinak iscrpljivanje prava distribuiranja na sve države članice Europske unije.

Član 16.

Članom 16. mijenja se član 76. Zakona o autorskom i srodnim pravima. Predloženom izmjenom prenosi se odredba prvog stava člana 18. Direktive 2019/790/EU, koja propisuje da države članice osiguravaju da autori i izvođači, kada prenose svoja isključiva prava na iskorištavanje svojih djela, imaju pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu. U skladu s drugim stavom člana 18. Direktive 2019/790/EU, pri provedbi načela iz prvog stava u nacionalnom pravu, države članice mogu slobodno koristiti različite mehanizme i uzeti u obzir načelo ugovorne slobode i pravedne ravnoteže između prava i interesa.

Na ovom mjestu nužno je naglasiti i uvodnu izjavu 73. Direktive 2019/790/EU, koja navodi, „da naknada autorima i izvođačima treba da bude primjerena i razmjerna stvarnoj ili potencijalnoj ekonomskoj vrijednosti licenciranih ili prenesenih prava, uzimajući u obzir doprinos autora ili izvođača ukupnom djelu ili drugim predmetima zaštite kao i sve druge okolnosti slučaja, kao što su tržišne prakse ili stvarno iskorištavanje djela. I paušalni iznos može biti razmjerna naknada, ali to ne bi trebalo biti pravilo. Države članice trebale bi moći slobodno definirati posebne slučajeve kada se primjenjuju paušalni iznosi, uzimajući u obzir posebnosti svakog sektora. Države članice trebale bi moći slobodno provoditi načelo primjerene i razmjerne naknade putem različitih postojećih ili nedavno uvedenih mehanizama, koji bi mogli uključivati kolektivno pregovaranje i druge mehanizme, pod uvjetom da su ti mehanizmi usklađeni s primjenjivim pravom Unije.“

Jedan od mogućih mehanizama je utvrđivanje primjerene naknade koja, uz ugovorene naknade (između autora i osobe na koju je prenio svoje isključivo materijalno autorsko pravo), osigurava autoru odgovarajuću i razmjernu naknadu za korištenje njegovog rada. U ovom slučaju autor svoje isključivo materijalno autorsko pravo prenosi na drugu osobu, koja time stječe pravo zabrane korištenja autorskog djela. Unatoč prijenosu svojih isključivih prava, autor ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu, kojoj ne može se odreći (kao *residuum* – ostatak isključivog prava) za svako korištenje autorskog djela koje je stvorio. Ugovorna strana, na koju će autor prenijeti isključiva prava, moći će nesmetano iskorištavati ta prava (pravo autora na odgovarajuću naknadu osobe na koju je autor prenio svoja isključiva prava ne sprječava iskorištavanje). Primjer takvog propisa je odredba prvog stavka članka 62. Direktive 2006/115/EU.

Odredbama novog petog i šestog stava smisleno je, po uzoru na prvi stav člana 5. Direktive 2006/115/EZ, određeno pravo autora na primjerenu naknadu, pri čemu se obveznik naknade određuje kao onaj koji koristi djelo na određeni način, budući da zbog korištenja djela ima novčanu korist (autorova ugovorna strana nije definirana kao obveznik, kako je to utvrđeno prijenosom Direktive 2006/115/EU, jer bi to bio samo posrednik između autora i korisnika koji djelo koristi na određeni način, što nije primjereno niti potrebno). Ovakav dogovor osigurat će autoru ne samo ugovoreni iznos, već i odgovarajuću naknadu za svako korištenje djela koje je stvorio.

Novim stavom petim u članu 76. Zakona o autorskom i srodnim pravima, koji uređuje pravilo o odvojenom prijenosu, određeno je da ako autor prenosi pravo reemitiranja (novi član 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima), ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za svako korištenje djela u slučaju reemitiranja. Autor ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu samo kada prenosi svoje isključivo pravo reemitiranja. Ako autor nije (u cijelosti) prenio isključivo pravo reemitiranja, nema pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu, jer na temelju svog isključivog prava prima ugovorenu naknadu. Autor se ne može odreći prava na odgovarajuću i razmjernu naknadu, čime se autor štiti od ekonomski jače druge ugovorne strane.

Obveznik plaćanja ove naknade je onaj koji djelo koristi u okviru prava na reemitiranje, kako je utvrđeno izmijenjenim članom 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima (čl. 7. nacrtu zakona), odnosno operator reemisije (npr. kabelski operator). U slučaju izravnog prijenosa, obveznici plaćanja

naknade su radiodifuzna organizacija i operator reemisije prema njihovom stvarnom doprinosu ovom jedinstvenom činu saopćavanja javnosti.

Novim šestim stavom utvrđuje se da ako autor prenosi prava na javno saopćavanje u okviru usluga dijeljenja sadržaja putem interneta, ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu od pružatelja usluga dijeljenja sadržaja putem interneta za svako korištenje djela (saopćavanja javnosti u okviru usluga dijeljenja sadržaja putem interneta). Autor ima pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu samo kada svoja isključiva prava prenosi na javnost u kontekstu usluga dijeljenja sadržaja na internetu. Ako autor nije (u cijelosti) prenio isključiva prava saopćavanja javnosti u kontekstu usluga dijeljenja sadržaja putem interneta, nema pravo na odgovarajuću naknadu, jer na temelju svojih isključivih prava prima ugovorenu naknadu. Autor se ne može odreći prava na primjerenu naknadu, kojom se autor štiti od ekonomsko jače ugovorne strane.

Obveznik plaćanja ove naknade je onaj koji djelo koristi za saopćavanje javnosti u okviru usluga dijeljenja sadržaja putem interneta, kako je utvrđeno prvim stavom člana 149.a Zakona o autorskom i srodnim pravima (čl. 37. nacrta zakona), tj. pružatelj usluga dijeljenja sadržaja putem interneta.

Član 17.

Izmijenjenim članom 81. prenose se odredbe člana 18., 20. i (djelomično) prvog stava člana 23. Direktive 2019/790/EU:

- Prvi stav člana 18. Direktive 2019/790/EU propisuje da države članice osiguravaju da autori i izvođači, kada licenciraju ili prenose svoja isključiva prava na iskorištavanje svojih djela ili drugih predmeta zaštite, imaju pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu.
- Prvi stav člana 20. Direktive 2019/790/EU uređuje mehanizam prilagodbe ugovora za autore i izvođače zbog očitog nepovoljnog položaja.
- Prvi stav člana 23. Direktive 2019/790/EU sadrži zajedničke odredbe u vezi s članovima 19., 20. i 21. Direktive 2019/790/EU kako bi države članice osigurale da sve ugovorne odredbe koje sprječavaju usklađenost s članovima 19., 20. i 21. ne djeluju protiv autora i izvođača.

Odredba člana 81. na odgovarajući se način primjenjuje i na srodna prava, a time i na izvođača (uzimajući u obzir član 3. Zakona o autorskom i srodnim pravima).

Član 18.

S izmijenjenim članom 82. se prenose odredbe 19. člana Direktive 2019/790/EU o obvezama u pogledu pregleda i odgovarajućeg izvještavanja autora te djelomično i člana 23. Direktive 2019/790/EU. Autorima i izvođačima je uz Direktivu povećan stepen obavještanja o iskorištavanju njihovih djela i predstava, na način da mogu pravično ocijeniti njihovu ekonomsku vrijednost.

Odredba člana 82. na odgovarajući se način primjenjuje i na srodna prava, a time i na izvođača.

Član 19.

Novi član provodi odredbe prvog stava člana 13. (o mehanizmu pregovora u svrhu činjenja dostupnim javnosti audiovizualnih djela prethodnih videa na zahtjev) i prvog stava člana 21. Direktive 2019/790/EU (države članice osiguravaju da se spore u vezi s obavezom pregleda na temelju člana 19 i mehanizma prilagodbe ugovora na temelju člana 20. može predložiti u postupak dobrovoljnog i alternativnog rješavanja sporova). Istovremeno se odnose i odredbe drugog stava člana 21. Direktive 2019/790/EU (države članice osiguravaju da organizacije predstavnika autora i izvođača mogu na izričit zahtjev jednog ili više autora ili izvođača pokrenuti sljedeće korake) i (djelomično) primjenjuju odredbe prvog stava člana 23. Direktive 2019/790/EU koji sadrži skupne odredbe u vezi s članovima 19., 20. i 21. Direktive 2019/790/EU. Odredba člana 82.a na odgovarajući se način primjenjuje i na srodna prava, odnosno i na izvođača.

Član 20.

Član 83. koji već uređuje raskid ugovora (zbog nedovoljne provedbe prenesenih prava ili nedovoljnog iskorištavanja djela), mijenja se na način da se član dopuni prema odredbama člana 22. Direktive 2019/790/EU. Odredba člana 83. na odgovarajući se način primjenjuje i na srodna prava, odnosno i na izvođača.

Član 21.

Promijenjenom odredbom člana 100. utvrđuje se pretpostavka isključivog i vremenski neograničenog prijenosa materijalnih autorskih i drugih prava autora na autorskom djelu na poslodavca. Odredba također daje mogućnost da se poslodavac i zaposlenik uvijek mogu drugačije dogovoriti oko prijenosa autorskog prava. Ovo može biti dogovoreno ugovorom ili određeno internim aktima poslodavca.

Ako je ugovoren ili određen rok za prijenos prava na poslodavca, sa istekom roka prava vraćaju se autoru, a produženje moguće je samo uz plaćanje naknade autoru.

Član 22.

Temeljem izmjene člana 4. Zakona o autorskom i srodnim pravima potrebno je istaći da pojam “kompjuterski program” odnosno “računarski program” (engl. computer program) koji koristi Zakon o autorskom i srodnim pravima i na kojem mogu da postoje autorska prava, treba razlikovati od pojma softvera (engl. “software”) u tehničkom i pravnom smislu. Softver je širi pojam od kompjuterskog programa, te se može sastojati od jednog ili više kompjuterskih programa, pripreme dizajniranog materijala (opisa programa) i dodatne tj. prpratne (korisničke) dokumentacije te potencijalno drugih elemenata. Sa stajališta autorskog prava, kompjuterski program (koji poznaje Zakon o autorskom i srodnim pravima) i pripremni dizajnerski materijal mogu da predstavljaju posebnu vrstu autorskog djela pod uslovom da predstavljaju “individualnu duhovnu tvorevinu” u smislu ovog člana. Na ovom stajalištu stoji francuski tekst Direktive o kompjuterskom programu gdje se jasno razlikuje pojmovi kompjuterski program i softver, te se zaštita pruža samo kompjuterskom programu. Na osnovu navedenog možemo zaključiti da pravni pojam kompjuterskog programa obuhvata tehnički pojam kompjuterskog programa i popratnu tehničku dokumentaciju.

Član 23.

Direktiva 2019/790/EU u članovima 3. do 6. uvodi nove obvezne iznimke i ograničenja autorskog prava i srodnih prava za rudarenje teksta i podataka u svrhu znanstvenog istraživanja, rudarenja teksta i podataka, digitalne i prekogranične nastave i očuvanja kulturne baštine, u drugom stavu člana 8. za iskorištavanje djela nedostupna tržištu ili djela izvan dopuštenog prometa. Na ove iznimke upućuje i odredba stava 1. člana 7. Direktive. Osim za rudarenje teksta i podataka u istraživačke svrhe, ova isključenja i ograničenja također se odnose na kompjuterske programe, s različitim opsegom isključenja i ograničenja.

Član 24.

Prema trenutno važećem drugom stavu člana 110 ZASP-a, autori izvornog djela imaju položaj koji pripada samo koautorima audiovizuelnog djela prema članu 111 ZASP-a. Takvo stanje je pravno nedopustivo i u suprotnosti je s članom 111 ZASP-a, koji je kogentan i taksativno određuje kategorije koautora audiovizuelnog djela. Iz navedenog proizlazi da autori izvornih djela nemaju prava na (novom) audiovizuelnom djelu, kamoli prava, kojim ne mogu se odreći.

Predloženo rješenje ne ide na štetu autora izvornih djela. Oni sva svoja prava uređuju individualno sklapanjem ugovora o audiovizuelnom prilagođavanju, u kojem se dogovaraju različite vrste honorara za korištenje svojih izvornih djela (npr. paušalna ili procentualna plaćanja, učešće u prihodima od korištenja djela itd.). Suština je da na novo nastalom djelu nemaju prava koautora, osim onih koja su

navedena u tač, a) i b) stava (3) člana 110 ZASP-a. Posljedično, potrebno je izbrisati odredbe drugog dijela drugog stava cijeli stav (4) člana 110 ZASP-a.

Član 25.

Prvi stav člana 18. Direktive 2019/790/EU izričito navodi da će države članice osigurati da autori i izvođači, kada licenciraju ili prenesu svoja isključiva prava na iskorištavanje svojih djela ili drugih predmeta zaštite, imaju pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu. U skladu sa drugim stavom člana 18. Direktive 2019/790/EU, pri provedbi načela iz prvog stava u nacionalnom pravu, države članice mogu slobodno koristiti različite mehanizme i uzeti u obzir načelo ugovorne slobode i pravedne ravnoteže između prava i interesa. Jedan od mogućih mehanizama je utvrđivanje primitka primjerene naknade koja, uz ugovorno ugovorene naknade (između autora i lica na koje je prenio svoje isključivo materijalno autorsko pravo), autoru osigurava odgovarajuću i razmjernu naknadu. U tom slučaju autor svoje isključivo materijalno autorsko pravo prenosi na drugom licu, koja na taj način stiče pravo zabrane iskorištavanja autorskog djela, ali zadržava neopozivo pravo na primjerenu naknadu (residuum) za svako iskorištavanje autorskog djela. Suprotna ugovorna stana, na koju će autor prenijeti isključiva prava, moći će nastaviti iskorištavati ta prava. Primjer takvog propisa je odredba prvog stava člana 5. Direktive 2006/115/EU.

U slučaju audiovizualnih djela postoji određena zakonska pretpostavka da se sklapanjem ugovora o filmskoj produkciji smatra da su koautori isključivo i neograničeno prenijeli na filmskog producenta sva svoja materijalna autorska i druga prava autora na audiovizualno djelo, njegov prijevod, njegove audiovizualne prerade i fotografijama nastalim u vezi s produkcijom audiovizuelnog djela, ako ugovorom nije drugačije određeno (čl. 113. drugi stav (2) Zakona o autorskom i srodnim pravima). Stav (5) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima propisuje da, neovisno o odredbama stava (1), (2) i (4), koautori (i autori doprinosa) zadržavaju određena prava, uključujući, primjerice, pravo na pravičnu naknadu za svako davanje u zakup audiovizualnog djela (sukladno prvim stavom člana 5. Direktive 2006/115 /EZ). Koautori audiovizualnog djela i autori doprinosa ne mogu se odreći ovih prava (stav (6) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima).

Zakonskom pretpostavkom iz stava (2) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima olakšava se položaj filmskog producenta kod korištenja audiovizualnog djela, pa su koautori audiovizualnog djela u lošijem položaju u odnosu na autore audiovizualnog djela, za koja se ne primjenjuje slična zakonska pretpostavka. Koautori audiovizualnih djela, kao slabija strana u odnosu na filmskog producenta, često nisu u mogućnosti ugovoriti dodatne naknade od filmskog producenta (osim jednokratnog otkupa svih prava), čak i ako im se djela široko koriste. Budući da se audiovizualna djela sve više koriste na internetu s novim načinima distribucije djela, primjereno je koautorima audiovizualnog djela osigurati pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za najmasovnija korištenja na internetu, odnosno za saopćavanje javnosti audiovizualnog djela prema članu 24. Zakona o autorskom i srodnim pravima (uključujući, primjerice novi član 149. a Zakona o autorskom i srodnim pravima te činjenje dostupnim javnosti audiovizualnog djela u okviru usluga videa na zahtjev).

Kako bi se koautorima audiovizualnog djela osigurala odgovarajuća i razmjerna naknada za neke od najmasovnijih uporaba audiovizualnog djela na internetu, članak 107. mijenja se četvrti stavak. U članku 107. stavku 4. u uvodnoj rečenici riječ: »zadržati« zamijenjena je riječju: »imati«, čime je pojašnjeno da su autori audiovizualnog djela u svakom slučaju, neovisno o zaključku, imaju ugovora o filmskoj produkciji prema stavku 2. članka 107. Zakona o autorskom i srodnim pravima prava iz članka 107. stavka 4. korištenje pojma "čuvati" moglo bi u praksi izazvati nejasnoće u primjeni odredaba četvrtog stavka članka 107. (čl. 31. prijedloga zakona - vrijeme primjene), pa je prikladnije koristiti izraz "imati", koji nedvojbeno kaže da koautori audiovizualnog dijela ostvaruju prava iz četvrtog stavka članka 107., čak i ako su sklopili ugovor o filmskoj produkciji.

Cilj ovakvog uređenja je osigurati uključenost koautora audiovizualnog djela u dobivanje financijskih sredstava koja se ostvaruju korištenjem autorskog djela koje su stvorili. Takav dogovor osigurava da koautori audiovizualnog djela dobiju, uz općenito jednokratnu naknadu za autorska prava, odgovarajuću i razmjernu naknadu za korištenje djela koje su stvorili, čime im se osigurava, u skladu s članom 18. Direktive 2019/790/EU.

U tač. a), b) i c) stava (5) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima riječ: »zadržavaju« izmijenjena je riječju: »imaju«, čime je pojašnjeno da koautori audiovizualnog djela u svakom slučaju, nezavisno u tome, ili su sklopili ugovor u filmskoj produkciji ili ne, prava prema stavu (5) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima. Korištenje pojma »zadržavati« moglo bi u praksi izazvati nejasnoće u primjeni odredaba stava (5) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima (vrijeme primjene), pa je prikladnije koristiti izraz »imati«, koji nedvojbeno kaže da koautori audiovizualnog dijela ostvaruju prava iz stava (5) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima, čak i ako su sklopili ugovor o filmskoj produkciji.

Zbog nove tač. d) stava (5) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima postaje suvišna odredba stava (3) člana 113. Zakona o autorskom i srodnim pravima te bi mogla pružati interpretacije da koautorima pripada i „posebna naknada“.

Član 26.

Drugim stavom člana 120. nomotehnički predstavlja se dosadašnji stav (2) člana 121. te se ispravlja nedostatak u prenosu prvog i drugog stava člana 5. Direktive 2006/115/EZ koji propisuje da izvođač (i autor) zadržava pravo na pravičnu naknadu kada je prenio svoje pravo davanja u zakup u vezi s fonogramom ili izvornikom ili kopijom filma proizvođaču fonograma ili videograma.

Član 27.

Član 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima uređuje pravo na naknadu za saopćavanje javnosti fonograma i videograma, odnosno umjetnik izvođač ima pravo na udio u naknadi koju je proizvođač fonograma primio za saopćavanje javnosti fonograma sa snimkom izvođenja izvođača. Saopćavanje javnosti uključuje, među ostalim, reemitiranje (izmijenjeni čl. 30. Zakona o autorskom i srodnim pravima) i saopćavanje javnosti u kontekstu usluga dijeljenja sadržaja putem interneta (novi čl. 149.a ZASP-a).

Proizvođač fonograma naplaćuje naknadu od korisnika na temelju stava (1) člana 128. Zakona o autorskom i srodnim pravima, a polovino te naknade na temelju stava (2) člana 128. ZASP-a isplaćuje se izvođačima čije je izvođenje snimljeno na korištenom fonogramu, ako nije ugovorom određen drukčiji udjel. Ovo je utemeljeno na članu 12. Rimske konvencije.

Izvođači (primjerice filmski glumci) sa druge strane ne primaju naknade od korisnika za saopćavanje javnosti ili bilo koji drugi oblik objavljivanja videograma sa snimkom njegovog izvođenja.

Stavom (1) člana 122. Zakona o autorskom i srodnim pravima utvrđena je pretpostavka prijenosa prava za umjetnike izvođače, primjerice filmske glumce, na filmskog producenta, zaključenjem ugovora o filmskoj produkciji, isključivo i neograničeno za sva imovinska prava, ako ugovorom nije drugačije određeno. Zbog ove zakonske presumpcije olakšava se položaj filmskog producenta kod korištenja audiovizualnog djela, a izvođači čije se izvođenje nalazi u audiovizualnom djelu i snimljena na videogramu su stoga u nepovoljnijem položaju u odnosu na druge izvođače na koje se ova pravna presumpcija ne primjenjuje.

Ovim članom, zbog prijenosa stava 1. člana 18. Direktive 2019/790/EU, izmjenjuje se član 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima a prvenstveno kako bi se izvođačima osiguralo i pravo na naknadu za radiodifuzno emitiranje ili neki drugi oblik saopćavanja javnosti, čija su izvođenja snimljena na videogramu, te osigurati svim izvođačima da se ne mogu odreći prava na naknadu. Time se osigurava da izvođaču ostaje pravo na naknadu u slučaju izdavanja fonograma ili videograma.

Stavom (1) izmijenjenog člana 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima utvrđuje se pravo umjetnika izvođača na udio u naknadi koju proizvođač fonograma ostvaruje kod saopćavanja javnosti fonograma sa snimkom izvođačkog izvođenja.

Stavom (2) izmijenjenog člana 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima prenosi se odredba prvog stava člana 18. Direktive 2019/790/EU i uspostavlja novo pravo za izvođače čije su izvedbe snimljene na videogramu (primjerice filmski glumci) na odgovarajuću i razmjernu naknadu za svako radiodifuzno emitiranje ili neki drugi oblik saopćavanja videograma javnosti. Sukladno prvim stavom člana 18. Direktive 2019/790/EU, zajedno s stavom (3) izmijenjenog članka 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima, izvođačima čije su izvedbe snimljene na videogramu time se jamči da će dobiti odgovarajuću i razmjernu naknadu kada licenciraju ili prenose njihova isključiva prava na iskorištavanje izvedbi (što je, s obzirom na zakonsku pretpostavku prijenosa prava na filmskog producenta iz člana 122. Zakona o autorskom i srodnim pravima, gotovo u svim slučajevima, budući da su izvođači u pravilu slabija strana u odnosu na filmskog producenta).

Korisnik plaća naknadu izvođaču, odnosno korisniku koji koristi videogram za radiodifuzno emitiranje ili neki drugi oblik saopćavanja videograma javnosti. Budući da nema potrebe vezivati pravo na naknadu za udio koji filmski producent ostvaruje za izvođače čija je izvedba snimljena videogramom, odnosno ne treba utvrđivati jedinstvenu ili zajedničku naknadu filmskog producenta i izvođača, ti izvođači dobivaju samostalno pravo na naknadu. Izvođač čija se izvedba nalazi na videogramu time će imati pravo na odgovarajuću i razmjernu naknadu za saopćavanje videograma javnosti (primjerice za emitiranje, reemitiranje, sekundarno reemitiranje, drugi oblik saopćavanja javnosti, kao što je i saopćavanje javnosti u kontekstu usluga dijeljenja sadržaja putem interneta prema novom članu 149.a Zakona o autorskom i srodnim pravima). Stavom (2) izmijenjenog člana 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima izvođači čije su izvedbe na videogramima stavljeni su u smisleno usporediv položaj s izvođačima čije su izvedbe na fonogramima (primjerice glazbeni izvođači).

Stavom (3) člana 121. Zakona o autorskom i srodnim pravima propisano je da se izvođač ne može odreći prava na naknadu iz ovog člana. Time se osigurava da izvođač ima pravo na odgovarajuću naknadu, čak i ako je prenio svoja isključiva prava.

Cilj ovakvog uređenja je osigurati da izvođači čije su izvedbe na videogramu sudjeluju u primanju financijskih sredstava koja se ostvaruju korištenjem njihovih izvedbi (izvođači čije su izvedbe na fonogramu već dobivaju naknadu). Ovakvim uređenjem također se osigurava da izvođači čije su izvedbe na videogramu, uz u pravilu jednokratnu naknadu nakon sklapanja ugovora o filmskoj produkciji, dobiju i primjerenu naknadu za korištenje svoje izvedbe, koja sukladno prvim stavom člana 18. Direktive 2019/790/EU osiguraju odgovarajuću i razmjernu naknadu za korištenje izvedbe.

Član 28.

Novim odredbama 121.a, 121.b i 121.c Zakona o autorskom i srodnim pravima se usklađuje s tačkom c, stava 2, člana 1 (st. 2.a, 2b., 2c., 2d. i 2e) Direktive 2011/ 77.

Član 29.

Predloženom dopunom Zakona o autorskom i srodnim pravima se usklađuje s Direktivom 2011/77 kojom se proširuje rok trajanja prava izvođača, kada je izvođenje izdato na fonogramu.

Član 30.

Predloženom dopunom Zakona o autorskom i srodnim pravima se usklađuje s Direktivom 2011/77 kojom se produžuje trajanje zaštite prava proizvođača fonograma na fonogramima sa 50 na 70 godina.

Član 31.

U članu 131. dodaje se definicija pojma videogram u skladu s tačkom b) člana 2. Pekinškog ugovora o audiovizualnim izvedbama (napomena: EU je potpisala ovaj ugovor, ali on još ne obvezuje EU ili država članica – Odluka Vijeća od 10. lipnja 2013. o potpisivanju Pekinškog ugovora o audiovizualnim izvedbama u ime Europske unije (SL L br. 160 od 12. lipnja 2013., str. 1). Prema Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Iskorištavanje inovacijskog potencijala EU-a Akcijski plan za prava intelektualnog vlasništva kao potpora oporavku i otpornosti EU-a proizlazi da će se Europska komisija zalagati za ratifikaciju ovog ugovora), tačkom d) prvog stava člana 3. i točke c) prvog stava člana 9. Direktive 2006/115/EZ, točke d) člana 2. i tačke c) drugog stava člana 3. Direktive 2001/29/EZ (ove direktive vežu stvaranje srodnih prava filmskog producenta na prvu snimku ili prvo fiksiranje filma). Pekinški ugovor nije ratificiran u Bosni i Hercegovini, a definicija videograma pripomoći će kod više jasnoća oko definicije videograma.

Član 32.

Novim članom 132.a Zakona o autorskom i srodnim pravima uspoređuje se tretman filmskog proizvođača u odnosu na proizvođača fonograma u istim okolnostima. Proizvođač fonograma preuzima inicijativu i odgovornost za nastanak fonograma, stoga ima svoja izvorna prava na fonogramu. Filmski producent, s druge strane, organizira i upravlja nastankom audiovizualnog djela te je odgovoran za njegovo dovršenje, zbog čega ima svoja izvorna prava na videogramu. Proizvođač fonograma i filmski producent osiguravaju fiksiranje djela na nosaču (fonogramu, videogramu) i u tom su pogledu u usporedivom položaju.

- Proizvođač fonograma ima svoja isključiva prava, koja su utvrđena članom 127. Zakona o autorskom i srodnim pravima, a prema trenutno važećoj odredbi člana 128. Zakona o autorskom i srodnim pravima, pravo na naknadu u slučaju javnog saopćavanja fonograma radi emitiranja ili drugog oblika javnog emitiranja, priopćenja, odnosno od korisnika koji koristi fonogram za određeni oblik javnog saopćavanja ili saopćavanja javnosti.
- Filmski producent ima svoja izvorna prava, koja su utvrđena članom 132. Zakona o autorskom i srodnim pravima, ali ne i usporediva prava na naknadu, kakva ima proizvođač fonograma.
- Proizvođač fonograma i filmski producent imaju svaki svoje pravo na naknadu za privatno ili drugo vlastito umnožavanje prema stavu (2) člana 36. Zakona o autorskom i srodnim pravima.

Član 33.

U ovom članu usklađuje se pravo reemitiranja (prije pravo radiodifuznog i kablovskog reemitiranja).

Član 34.

Izmjenom člana 138. Zakona o autorskom i srodnim pravima, s ciljem zadržavanja dosadašnjeg nivoa zaštite izdavača, prenosi se neobvezujuća odredba prvog stava člana 16. Direktive 2019/790/EU, koja dopušta državama da utvrde da izdavači primaju dio naknade za iskorištavanje djela na temelju iznimke ili ograničenja prenesenih ili licenciranih prava. Prema trenutno važećoj odredbi člana 138., izdavači imaju izvorno pravo na naknadu za privatnu i drugu vlastitu upotrebu prema trećem stavu člana 36., što nije primjereno s obzirom na stajalište Suda Europske unije u predmetu C 572/13.

Član 35.

Dodaje se novi član 138.a Zakona o autorskom i srodnim pravima kojim se prenosi odredba stava 4. člana 2. i odredbe člana 15. Direktive 2019/790/EU o dva nova srodna prava izdavača informativne publikacije. Neki pružatelji usluga informacijskog društva, kao što su usluge praćenja medija (clipping) i mrežni agregatori vijesti (online news aggregators), ostvaruju svoje prihode i profit ponovnom upotrebom novinskih publikacija (press publications). Agregator vijesti, koji se naziva i agregator feedova (feed aggregator), čitač feedova (feed reader), čitač vijesti (news reader), RSS čitač (RSS reader)

ili jednostavno skupljač (agregator), klijentski softver (client software) ili web aplikacija koja na jednom mjestu okuplja mrežni sadržaj poput internetskih novina, blogova, podcasta i video blogova (vlog). Distribuirana ažuriranja mogu uključivati tablice sadržaja, podcaste, videozapise i vijesti. Takvi mrežni agregatori vijesti su npr.: Pocket, Flipboard, Google News, Fark, Apple News, Reddit itd. Izdavači informativnih publikacija odnosno takozvani izdavači tiska susreću se s mnogim problemima u kontroli takve upotrebe njihovog sadržaja od strane mrežnih pružatelja informacijskog društva. Uvodna izjava 54. Direktive 2019/790/EU objašnjava takve probleme kao jedan od razloga koji opravdavaju uvođenje novog prava za izdavače medijskih publikacija, koje je uvedeno s ciljem ublažavanja teškog položaja medijskog sektora. Nova regulacija tako jamči izdavačima informativnih publikacija pravo potraživanja prihoda od internetske upotrebe njihovih publikacija od strane pružatelja usluga informacijskog društva. Osim toga, autori medijskih objava dobivaju razmjerni dio prihoda ostvarenog licenciranjem internetske uporabe medijskih objava. Treba napomenuti da predmetno pravo prestaje nakon dvije godine od objave sadržaja. Naravno, novi propis predviđa mnoge iznimke. Tako se medijskom objavom smatra zbirka koja se sastoji uglavnom od književnih djela novinarske naravi, koja mogu uključivati i druga autorska djela ili predmete srodnih prava, a koja:

- predstavlja pojedinačni dio u periodičnoj ili redovito ažuriranoj publikaciji pod istim naslovom, kao što su novine ili časopisi općeg ili posebnog interesa;
- ima za svrhu informirati širu javnost o novostima ili drugim temama, te
- objavljuje se u bilo kojem mediju na inicijativu davatelja usluge koji je za to urednički odgovoran i nadzire.

Nadalje, medijske publikacije obuhvataju samo novinarske publikacije objavljene u bilo kojem mediju (uključujući i novine) u tijeku ekonomske djelatnosti, kao što su dnevne novine, tjednici ili mjesečnici od općeg ili posebnog interesa, uključujući časopise na temelju pretplate i web stranice s vijestima. Zaštita prema ovom novom aranžmanu ne odnosi se na:

- periodične publikacije (vidi sljedeći stavak obrazloženja),
- za činjenice objavljene u medijskim objavama (dakle, činjenice se mogu slobodno koristiti) i
- za web stranice kao što su blogovi koji pružaju informacije kao dio aktivnosti koja se ne provodi pod inicijativom, uredničkom odgovornošću i kontrolom pružatelja usluga kao što je novinski izdavač.

Pojam medijske objave isključuje periodične publikacije koje se objavljuju u znanstvene ili akademske svrhe, kao što su znanstveni časopisi. Budući da su te periodične publikacije isključene, nakladnik npr. znanstvenog časopisa nema novo srodno pravo iz stava 1. člana 138.a.

Nova prava ne vrijede u sljedećim slučajevima iskorištavanja medijske objave:

- u slučaju privatne ili nekomercijalne upotrebe medijske objave, kada je koriste pojedinačni korisnici,
- u slučaju radnje umetanja hiperveze, i
- u slučaju iskorištavanja pojedinačnih riječi ili vrlo kratkih odlomaka iz medijske objave.

Član 36.

Predloženim izmjenama utvrđuju se nova obavezna sadržajna ograničenja srodnih prava stvaratelja baze podataka, koja Direktiva 2019/790/EU propisuje u članovima 3. do 6., prvom stavu člana 7. i drugom stavu člana 8., te nova iznimka za znanstvena istraživanja na temelju tačke a) trećeg stava člana 5. Direktive 2001/29/EU.

Član 37.

Novim odredbama prenose se odredbe šestog stava člana 2. i člana 17. Direktive 2019/790/EU o određenim načinima iskorištavanja zaštićenog sadržaja od strane pružatelja usluga dijeljenja sadržaja

putem interneta. Nova uredba odnosi se na pružatelje usluge dijeljenja sadržaja putem interneta (online platforme). U praksi ovo predstavlja najčešće online platformu (npr. Web stranicu ili aplikaciju) čiji korisnici postavljaju (obično veliku količinu) sadržaja zaštićenog autorskim pravima. U sklopu svoje glavne poslovne djelatnosti, online platforma tako:

- pohranjuje (učitane) sadržaje zaštićene autorskim pravima,
- omogućuje javni pristup sadržaju,
- organizira i promovira sadržaje s ciljem ostvarivanja dobiti.

Nova pravila sadrže iznimke za neke online platforme, kao što su:

- neprofitne enciklopedije i istraživačke zbirke (npr. Wikipedia),
- platforme otvorenog koda za razvoj softvera (npr. GitHub),
- internetska tržišta (npr. eBay),
- telekomunikacijske mreže (npr. Davatelji internet usluga), i
- privatne ili B2B usluge pohrane u oblaku (npr. Dropbox).

Javna objava u kontekstu usluge dijeljenja sadržaja putem interneta znači novi režim odgovornosti za internet platforme za iskorištavanje zaštićenih djela. Veliki pružatelji usluga dijeljenja sadržaja putem interneta provode priopćenje javnosti na način da se javnosti omogući pristup zaštićenim djela koja učitaju njihovi korisnici. Riječ je o novom režimu koji je reguliran Direktivom 2019/790/EU i temelji se na prethodnim direktivama i sudskoj praksi Suda EU-a. Već prema stavu Suda EU-a jasno je da bi novi režim mogao predstavljati ograničenje slobode izražavanja. Naime, uredba obvezuje online platforme na provođenje preventivnih mjera kontrole i filtriranja, koje su svojim sadržajem restriktivne u pogledu slobode izražavanja. Bez obzira na tu činjenicu, prema jurisprudenciji Suda EU takve mjere su opravdane ako su: zakonom predviđene te dovoljno precizne i jasne, nadalje ako poštuju bitni sadržaj prava na slobodu izražavanja. A ako su razmjerne. Bit nove uredbe je da se platforme za dijeljenje sadržaja na mreži (kao što su YouTube i Vimeo) mogu smatrati odgovornima (također kazneno) za stavljanje sadržaja koji krši autorska prava, čak i ako ga učitavaju njihovi korisnici, a internetske platforme nisu pokazale potrebnu odgovornost u vezi s provjerom takvog sadržaja. Glavni cilj ovih pravila je smanjiti količinu ilegalno dostupnih zaštićenih djela dostupnih na internetu. To znači da platforme za dijeljenje sadržaja na internetu moraju dobiti dozvolu nosioca prava, na primjer u obliku licence, prije nego što zaštićena djela koja učitaju korisnici internet platformi stave na raspolaganje javnosti. Ako platforma za online dijeljenje sadržaja nezakonito prikazuje zaštićena djela (npr. bez licence), takva platforma može izbjeći odgovornost ako dokaže da:

- poduzela je sve u svojoj moći kako bi stekla dozvolu, i
- poduzela je sve u svojoj moći, kako bi se osigurala nedostupnost određenih djela i drugih predmeta zaštite za koje su nositelji prava pružateljima usluga pružili relevantne i potrebne informacije,
- u svakom slučaju djelovala je ažurno nakon što su od nositelja prava primili dovoljno obrazloženu obavijest, radi onemogućavanja pristupa prijavljenim djelima ili drugim predmetima zaštite na svojim internet stranicama ili njihova uklanjanja sa svojih internet stranica.

Zakon o autorskom i srodnim pravima stoga internet platformama nameće sljedeće obveze koje većina platformi mora ispuniti, a to su:

- učiniti sve kako bi dobili dozvolu autora,
- nastojati u skladu sa svojim sposobnostima i profesionalnom pažnjom osigurati nedostupnost pojedinog autorskog djela za koje im je autor dostavio relevantne i potrebne podatke, te
- po primitku dovoljno opravdanog zahtjeva autora, odmah uklonio navedeno prijavljeno autorsko djelo sa svoje web stranice ili onemogućio pristup istoj te uložio sve napore da spriječi njegovo buduće učitanje na poslužitelj.

Bez obzira na navedeno, treba istaknuti da nova uredba ne obvezuje online platforme na pregled svih

učitavanih sadržaja. Vrlo je vjerojatno da će platforme za online dijeljenje sadržaja morati implementirati automatizirani sistem koji će pregledavati svaku dolaznu stavku sadržaja kako bi filtrirao materijal zaštićen autorskim pravima. Međutim, Direktiva 2019/790/EU zabranjuje državama da nametnu obavezu pregleda svih materijala prenesenih putem internet platformi. Bez obzira na to, neke velike internet platforme za dijeljenje sadržaja to već rade. Primjerice, YouTubeov Content ID program omogućuje nositeljima prava registraciju sadržaja zaštićenog autorskim pravima, koji provjerava sav učitani sadržaj i, u slučaju identifikacije pokušaja objave takvog sadržaja, onemogućuje objavu. Postoje određene vrste sadržaja zaštićenog autorskim pravima koji su izuzeti iz novih pravila. Takvi sadržaji su:

- citati, recenzije i ocjene – kao što su npr. film i kritika i određeni obrazovni sadržaji i
- karikatura, parodija i pastiš – kao npr. meme i satire.

Nova uredba sadrži i pravila za zaštitu korisnika. Online platforme za dijeljenje sadržaja stoga moraju omogućiti učinkovit i brz pritužbeni postupak za korisnike čiji je sadržaj uklonjen. Sve pritužbe mora pregledati čovjek (tj. ne automatizirani softver). Online platforme također moraju prilagoditi svoje opšte uvjete iskorištavanja na način da informiraju korisnike o iznimkama od pravila o iskorištavanju materijala zaštićenog autorskim pravima, na primjer za recenzije i parodije.

Član 38.

Predloženom izmjenom člana 155. Zakona o autorskom i srodnim pravima prenose se odredbe drugog stava člana 7. Direktive 2019/790/EU, kojima je propisano da se prvi, treći i peti podstavak člana 6. stava 4. Direktive 2001/29/EZ primjenjuju na članove 3. do 6. ove Direktive. Nositelji autorskog i srodnih prava mogu tehničkim mjerama (iz člana 152.) spriječiti radnje koje nositelj prava nije odobrio, ali države članice moraju osigurati da lice koje može koristiti autorsko djelo ili predmet srodnog prava unutar opseg ograničenja prava na sadržaj, primjenjuje se ovo materijalno ograničenje. Kao što slijedi iz 7. uvodne izjave Direktive 2019/790/EU, zaštita tehničkih mjera i dalje je ključna kako bi se osigurala zaštita i učinkovita provedba prava koja su autorima i drugim nositeljima prava dodijeljena pravom EU-a. Potrebno je održavati takvu zaštitu i istovremeno osigurati da iskorištavanje tehničkih mjera neće spriječiti iskorištavanja iznimaka i ograničenja iz ove direktive. Nositelji prava trebali bi to moći osigurati dobrovoljnim mjerama. Oni bi i dalje trebali imati mogućnost odabira odgovarajućih sredstava kako bi korisnicima izuzeća i ograničenja iz Direktive 2019/790/EU omogućili da se na njih pozovu.

Član 39.

U članu 170. Zakona o autorskom i srodnim pravima u stavu (1) dodane su nove tačke kojima su propisana dva nova prekršaja, kojima se osigurava ispunjavanje obaveza ovlaštenog lica iz člana 42. Zakona o autorskom i srodnim pravima i ispunjavanje obaveza prema izdavaču informativne publikacije prema članu 138.a Zakona o autorskom i srodnim pravima.

Član 40.

Ovim se članom mijenja član 175. Zakona o autorskom i srodnim pravima, prema kojem se izjednačavaju prava državljanina Europske unije i Europskog ekonomskog prostora sa pravima državljanina Bosne i Hercegovine.

Član 41.

Član 181. Zakona o autorskom i srodnim pravima koji uređuje saopćavanje javnosti putem satelita mijenja se i to zbog preuzimanja odredaba Direktive 2019/789/EU. Prvi i treći stav izmijenjenog člana 181. uređuje načelo zemlje porijekla. U skladu sa Direktivom 93/83/EEC i Direktivom 2019/789/EU, sve države članice Europske unije u svojim zakonodavstvima utvrđuju ovu definiciju, pri čemu se navedena upotreba razmatra samo u okviru ove zakonski definirane države. Ovakvim jedinstvenim materijalnim zakonom o autorskom pravu izbjegava se načelo teritorijalnosti i njegova kumulativna

primjena nekoliko nacionalnih zakona na jedan čin upotrebe, što je opšte prihvaćeno u međunarodnom pravu o autorskom pravu.

Član 42.

Članovi 187. i 188. Zakona o autorskom i srodnim pravima prelazne su odredbe izvorno donesenog zakona. Obaveze iz navedenih članova su ispunjene, tako da članovi više nisu relevantni.

Član 43.

Predloženom prelaznom odredbom člana 43. prenose se odredbe prvog i drugog stava člana 26. Direktive 2019/790/EU i odredbe trećeg stava i drugog podstava četvrtog stava člana 15. Direktive 2019/790/EU. Propisuje se da se odredbe zakona izmijenjenog i dopunjenog ovim zakonom primjenjuju na sva djela i predmete srodnih prava, na kojima autor ili nositelj srodnih prava i dalje uživa zaštitu prema odredbama zakona koji je bio na snazi do sada, a za djela i predmete srodnih prava koja će nastati nakon tog datuma, ako ovim zakonom nije drugačije određeno - npr. za naknadu za svako radijsko emitiranje ili neki drugi oblik saopćavanja javnosti fonograma s njegovom izvedbom i za medijske objave).

Član 44.

Članom 44. prenosi se čl. 15. i 27. Direktive 2019/790/EU te prvi i drugi stav člana 11. Direktive 2019/789/EU. Ovom uredbom definirani su prelazni periodi koji omogućuju korisnicima radova da svoje ugovorne odnose prilagode novoj zakonskoj regulativi.

Član 45.

Ovaj član na temelju Odluke o postupku usklađivanja zakonodavstva Bosne i Hercegovine s pravom stečevinom Europske unije ("Službeni glasnik BiH", br. 75/16, 2/18 i 32/23 objašnjava, koje se EU direktive prenose u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine ovim zakonom.

Član 46.

U članu 46. predlaže se uobičajeni rok za stupanje na snagu zakona, sa iznimkom na članove:

- 42. u slučaju obaveze ovlaštenih subjekta da donose i provode mjera, kojima osiguravaju razmjenu primjeraka u dostupnom formatu s ovlaštenim subjektom sa sjedištem u drugoj državi članici Europske unije, U slučaju iscrpljivanje prava distribuiranja prema članu 71. Zakona o autorskom i srodnim pravima (42./8/e) te obaveze entitetskih organa za kulturu prema stavu (9); i
- 71. proširenje učinka iz teritorija Bosne i Hercegovine na sve države članice Europske unije.

III NAČELA NA KOJIMA SE ZAKON ZASNIVA

Načela na kojima se zasniva nacrt Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima su: (I) podsticanje kreativnosti, inovacija i ulaganja; (II) osiguranje visokog nivoa zaštite prava nosilaca prava; (III) pravičnu ravnotežu između prava autora i drugih nosilaca prava i interesa korisnika zaštićenih djela i objekata srodnih prava; (IV) jednak tretman nosilaca prava u usporedivim okolnostima; (V) veća pravna sigurnost, posebno u odnosu na određene načine korišćenja autorskih djela i objekata srodnih prava u digitalnom okruženju; (VI) promovirati kulturnu i jezičku raznolikost, društvenu koheziju i veći pristup informacijama kroz širi pristup televizijskim i radijskim programima iz država članica.

IV USUGLAŠENOST PROPISA S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prilikom preispitivanja osnovnih instituta važećeg Zakona o autorskom i srodnim pravima predlagatelj se rukovodio sljedećim direktivama:

- Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje (SL L 248, 6.10.1993.),
- Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22.6.2001.),
- Direktiva 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (SL L 272, 13.10.2001.),
- Direktiva 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, 27.12.2006.),
- Direktiva 2006/116/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o trajanju zaštite autorskog prava i određenih srodnih prava (kodificirana verzija) (SL L 372, 27.12.2006.),
- Direktiva 2012/28/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o određenim dozvoljenim korištenjima djela siročadi (SL L 299, 27.10.2012.),
- Direktiva (EU) 2017/1564 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2017. o određenim dopuštenim upotrebama određenih djela i drugih predmeta zaštite koji su zaštićeni autorskim pravom i srodnim pravima u korist osoba koje su slijepe, koje imaju oštećenje vida ili imaju drugih poteškoća u korištenju tiskanim materijalima i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 242, 20.9.2017.),
- Direktiva (EU) 2019/789 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o utvrđivanju pravila o ostvarivanju autorskog prava i srodnih prava koja se primjenjuju na određene internetske prijenose organizacija za radiodifuziju i reemitiranja televizijskih i radijskih programa te o izmjeni Direktive Vijeća 93/83/EEZ (SL L 130, 17.5.2019.),
- Direktiva (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 130, 17.5.2019.) i Ispravak Direktive (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 134, 22.5.2019.).

V FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona neće biti potrebna dodatna financijska sredstva.

VI OPIS KONZULTACIJA VOĐENIH U POSTUPKU IZRADE ZAKONA

VII PRIBAVLJENA MIŠLJENJA